

Pécsi Tudományegyetem

Közgazdaságtudományi Kar

SZAKDOLGOZAT

BUJTOR EVELIN

Pécs, 2022

Pécsi Tudományegyetem

Közgazdaságtudományi Kar

Pénzügy és számvitel BA

**A számviteli szakma jelene és jövője
– A jövő számviteli szakembere**

BUJTOR EVELIN

EXBTZ5

Témavezető: Dr. Budai Eleonóra

Adjunktus

Pécs, 2022

Tartalomjegyzék

Ábrajegyzék

Táblázatok jegyzéke

Függelékek jegyzéke

Bevezetés.....	1
Köszönetnyilvánítás	2
1. A kutatás keretrendszere	3
2. A kutatási kérdések és a kutatás módszertana.....	4
3. A számviteli szolgáltatások törvényi kerete Magyarországon	6
3.1. A könyvviteli szolgáltatás	6
3.2. A könyvvizsgálói tevékenység.....	7
4. A számviteli szolgáltatások besorolása	10
5. A magyar számviteli szolgáltatási piac	12
6. A motivációról dióhéjban.....	16
6.1.Motivációelméletek	18
6.2. Maslow szükséglethierarchián alapuló elmélete	18
7. Primer kutatás – kérdőíves megkérdezés	21
7.1. A kérdőívet kitöltő szakemberek – a számviteli szakma - jellemzői	21
7.2. A kérdőív kérdéseire adott válaszok értékelése	26
7.2.1. Miért döntött úgy, hogy megszerzi a mérlegképes könyvelői képesítést? (Egyszerre több választ is megjelölhet.)	26
7.2.2.1. Jelölje be, hogy mennyire ért egyet az alábbiakban megfogalmazott állításokkal. Minden sorban csak egy választ jelöljön meg!.....	28
7.2.2.2. Jelölje, hogy mely állításokkal ért egyet! A mérlegképes végzettség... * ..	31
7.2.2.3. Indokolja röviden az utolsó állítással kapcsolatos választát!	33

7.2.3. Ha most állna pályaválasztás előtt, ismét a számviteli szakterületet választaná? ..	34
7.2.4. Jelölje, ha egyetért az alább megfogalmazott állításokkal!	34
7.2.5. Jelölje be, hogy mennyire ért egyet az alábbiakban megfogalmazott állításokkal!	36
7.2.6. Ön szerint milyen végzettséggel / végzettségekkel kell rendelkeznie a jövő számviteli szakemberének? (Többet is megjelölhet!).....	38
7.2.7. Ön szerint a jövő számviteli szakemberének mennyi gyakorlattal kell rendelkeznie ahhoz, hogy önálló számviteli tevékenységet végezhesen?.....	40
7.2.8. Kérem, ossza meg velem, ha a témához kapcsolódóan olyan fontos észrevétele, meglátása van, amelyre a kérdőív nem tért ki!	41
8. A kutatás következtetései. Kutatási kérdésekre válaszok	43
Összegzés	46
Irodalomjegyzék	
Függelék	

Ábrajegyzék

1. ábra: A komplex számviteli rendszer modellje	3
2. ábra: Az egyes gazdasági ágazatok GDP- arányos súlya Magyarországon (2019)	12
3. ábra: A magyarországi könyvelők korfája	14
4. ábra: A számviteli szakma választásának legjellemzőbb indoka	15
5. ábra: A motiváció folyamata	17
6. ábra: Maslow szükséglet hierarchián alapuló modellje	18
7. ábra: A számviteli szakemberek életkori megoszlása	22
8. ábra: A számviteli szakemberek iskolai végzettség szerinti megoszlása	23
9. ábra: A számviteli szakemberek képesítés szerinti megoszlása	24
10. ábra: A számviteli szakemberek megoszlása a számviteli területen eltöltött évek száma alapján	24
11. ábra: A számviteli szakemberek megoszlása tevékenységi státusz alapján	25
12. ábra: A mérlegképes könyvelői szakma megítélése a számviteli szakemberek szerint	29
13. ábra: Válaszfa a kérdőív 2/1. kérdéséhez	30
14. ábra: A számviteli szakemberek mérlegképes szakmáról alkotott véleménye	32
15. ábra: A jövő számviteli szakembere számára szükséges képesítések megoszlása a számviteli szakemberek szerint	39
16. ábra: Az önálló számviteli tevékenységhez szükséges gyakorlati tapasztalat nagyságának megoszlása a számviteli szakemberek szerint	40

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A számviteli szakemberek jellemzőinek vizsgálati szempontjai	5
2. táblázat: A számviteli szolgáltatások helye a TEÁOR'08 szerint.....	10
3. táblázat: A kérdőív kitöltőinek számviteli tevékenység státusza	25
4. táblázat: A kérdőív 1. kérdésére adott válaszok	27
5. táblázat: A mérlegképes könyvelői szakma megítélése a számviteli szakemberek szerint..	28
6. táblázat: Páronként vizsgálva a 2/1. kérdésre adott válaszokat a „Népszerű” állításhoz viszonyítva	29
7. táblázat: Páronként vizsgálva a 2/1. kérdésre adott válaszokat a „Piacképes” állításhoz viszonyítva	29
8. táblázat: A kérdőív 2/2. kérdésére adott válaszok.....	31
9. táblázat: A kérdőív 4. kérdésére adott válaszok	35
10. táblázat: A kérdőív 5. kérdésére adott válaszok	36
11. táblázat: A kérdőív 6. kérdésére adott válaszok	39

Függelékek jegyzéke

1. függelék: Kérdőív: A számviteli szakma jelene és jövője - A jövő számviteli szakembere

BEVEZETÉS

Az egyetlen állandó jelenség életünkben a változás. Sosem volt még nagyobb aktualitása e megállapításnak, mint napjainkban. A gazdasági és technikai fejlődés felgyorsulása életünk minden területére kihatással van. Nincs ez másképp a számviteli szakemberekkel, illetve a számviteli szolgáltatókkal és az erre a pályára készülőkkel sem, mindez új kihívások és problémák elé állítja őket is.

A digitalizáció, az ipar 4.0, az élethosszig tartó tanulás, a több generáció együttes tevékenysége, a jogszabályi környezet folyamatos változása tagadhatatlanul nyomot hagyott ezen a szakterületen is. Időről időre – főleg az utóbbi időben – felreppennek hírek, megkongatnak vészharangokat a számviteli szakmával kapcsolatosan, előre vetítve a szakma visszaszorulását, akár teljes megszűnését. Ugyanakkor az eddigi jóslatok nem vagy csak kis mértékben váltak valósággá.

A legutóbbi megpróbáltatást a számvitel szakmának a COVID-19 első majd a jelenleg is zajló második hulláma jelenti. Ugyanakkor egy több mint 500 éves technika – a kettős könyvvitel – és a technikát professzionális módon művelő szakemberek kitörölhetetlennek tűnnek a gazdasági életből.

„Tapasztalatunk szerint a könyvelés mellett a könyvvizsgálat bizonyult az egyik leginkább válságálló területnek a COVID-19 első hulláma során” - hangsúlyozta Lázár Gábor, az Ernst & Young HR vezetője a Portfólió.hu és az Ernst & Young 2020-ban a témában végzett közös kutatásuk alapján. (Ernst & Young, 2020)

Pénzügy-számvitel szakos hallgatóként az egyik lehetséges kimenet a számviteles területen való elhelyezkedés a diploma megszerzését követően. Diákmunkásként jelenleg is ezen a területen dolgozok és lehetőség esetén szívesen folytatnám is itt a munkát. Emiatt különösen érdekelt, hogy ez a szakterület milyen jellemzőkkel rendelkezik Magyarországon. A munkába állás időpontja egyre inkább közelít és terveim szerint Magyarországon szeretnék elhelyezkedni, ezért a jelen helyzet megismerése mellett az adott szakterület jövője is foglalkoztat.

A számviteli szolgáltatási piacon belül a számviteli szakember áll a kutatásom középpontjában, mivel a számviteli tevékenység végzése, a számviteli szolgáltatás nyújtása jelenleg és remélhetően a jövőben is emberi közvetítéssel valósul meg.

Ha összegezni szeretném, akkor a jelen kutatás során az alábbiakra kerestem a választ:

- ❖ Milyen módon vázolható fel és milyen jellemzőkkel bír a számviteli szolgáltatások piaca Magyarországon?
- ❖ Mi motiválta a jelenleg számviteli szolgáltatóként tevékenykedőket a pályaválasztás során, miért szerezték meg a mérlegképes könyvelői képesítést?
- ❖ Hogy vélekednek a magyar számviteli szakemberek a mérlegképes végzettségről? Szükség van-e rá szerintük a jövő számviteli szakemberének?
- ❖ Hogy látják idehaza a számviteli szakemberek a számviteli szakma jelenét és jövőjét?
- ❖ Szerintük mi fogja jellemezni a jövő számviteli szakemberét? Milyen készségek, képesítés szükséges valamint milyen keretek között fog megvalósulni a számviteli tevékenység?
- ❖ Melyek azok a problémák, melyek leginkább veszélyeztetik a szakmát és megoldásra várnak?

Dolgozatomban először a kutatás keretrendszerét, majd a kutatás módszertanát ismertetem. Ezt követően pedig a kutatás megállapításait mutatom be és végül az előzőekben feltett kérdésekre igyekszek a kutatás alapján választ adni és összefoglalni az elért eredményeket megfogalmazva a jövőbeni kutatás lehetséges irányait.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretném megköszönni a kérdőíves felméréshez nyújtott segítségét dr. Biró Zoltán címzetes egyetemi docensnek, a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Baranya megyei elnökének.

Szeretnék továbbá köszönetet mondani minden számviteli szakembernek, aki a kérdőív kitöltésével hozzájárult a kutatásom sikeréhez.

Köszönöm konzulensemnek, Dr. Budai Eleonórának és mentoromnak, Krabatné Fehér Zsófiának, hogy emberileg és szakmailag egyaránt végig támogatták és segítették a munkámat, és hittek bennem.

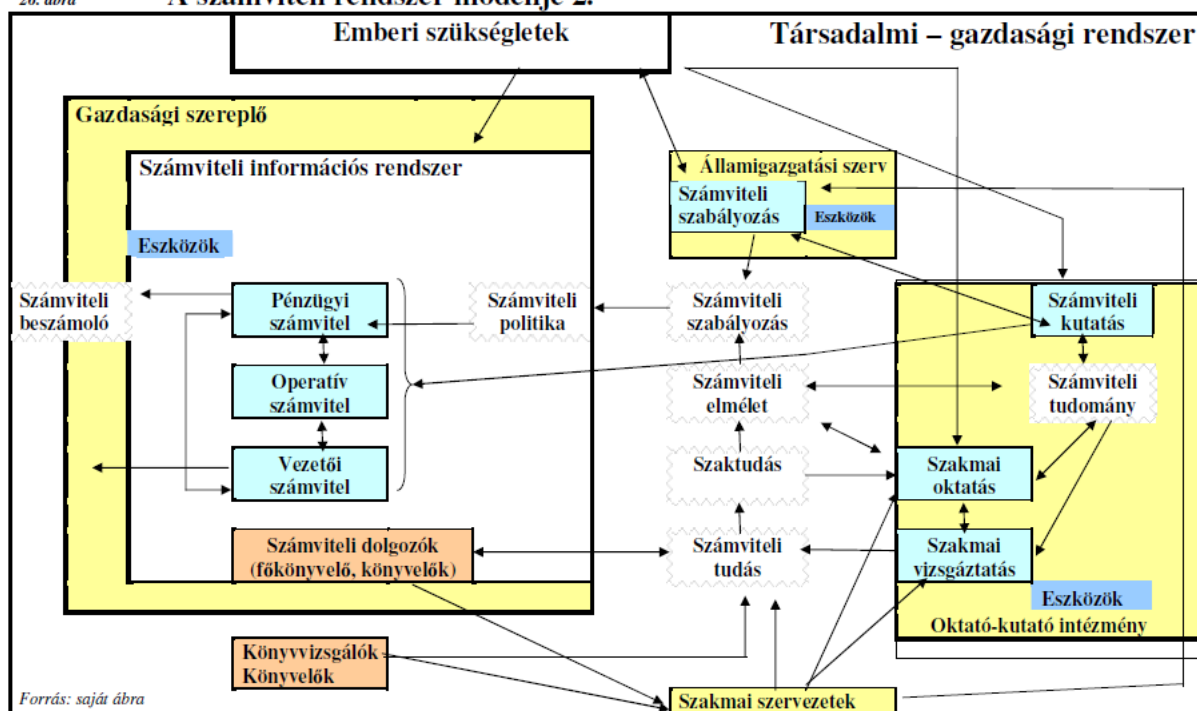
Végül, de nem utolsósorban nagyon köszönöm édesanyámnak és barátaimnak a bátorítást, a szeretetet – és azt, hogy végtelen türelemmel viselték, hogy a kutatás ideje alatt lényegesen kevesebb időm jutott Rájuk. Nélkületek nem sikerült volna!

1. A KUTATÁS KERETRENDSZERE

A számvitelt Budai (2007, p. 66.) teoretikus rendszer modellje alapján komplex rendszerként szemlélem. E komplex rendszer modellben a számvitel három – mikro, makro és globális – szinten került értelmezésre, és minden szinten négy vetület került meghatározásra. A vetületek az emberi szükségletből, az információ iránti igényből kiindulva kerültek meghatározásra. A rendszer modell vetületei: a szabályozás, a gyakorlati tevékenység, az oktatás és a kutatás. Az egyes szinteken lévő vetületek mindegyikét emberek, intézmények, eszközök és a közöttük lévő kapcsolatok összessége alkotja.

26. ábra

A számviteli rendszer modellje 2.

Forrás: saját ábra

Magyarázat az ábrához:

	Intézmény
	Emberek
	Eszközök
	Tevékenységek
→	Az emberek, tevékenységek, és a tevékenységek eredménye közötti kapcsolat, hatás
	A tevékenység eredménye

1.ábra A komplex számviteli rendszer modellje

Forrás: Budai (2007, p. 115. 26. ábra)

Kutatásom során nem a leegyszerűsített mátrix változatban szemléltetett komplex modellből, hanem a Budai (2007. p.115. 26. ábráján) szemléltetett verzióból indultam ki, mely láthatóvá teszi a számviteli rendszert alkotó elemeket is. Ezen elemek közül az emberi tényező áll vizsgálatom fókuszában.

Az 1. ábrán megfigyelhető, hogy a számviteli tevékenységet végző számviteli szakemberek a gazdaság szereplőinek – gazdálkodóknak – a munkaszervezetében, mint munkavállalók, illetve a társadalmi- gazdasági térben mint önálló tevékenységet végzők jelennek meg.

2. A KUTATÁSI KÉRDÉSEK ÉS A KUTATÁS MÓDSZERTANA

A dolgozat bevezetőjében felsorolt kérdések közül az elsőre, hogy:

- ❖ Milyen módon vázolható fel és milyen jellemzőkkel bír a számviteli szolgáltatások piaca Magyarországon?

nem lehet egy könyvet fellapozva választ adni. Ehhez kapcsolódóan szekunder kutatást végeztem, amely több alappillérre épült. Ezek a számviteli szolgáltatások tartalmára és nyújtására vonatkozó jogszabályi előírások, a statisztikai besorolás kerete, a magyar számviteli szolgáltatói piac megismerését segítő hiteles nyilvántartások, valamint a szakirodalmi háttér - mások által végzett és publikált kutatások - voltak. Ezen túlmenően külön vizsgáltam meg a számviteli szakma választásának lehetséges motivációit összefoglaló elméleti háttérrel.

A további 5 kutatási kérdés megválaszolásához – amelyek felsorolása a Bevezetésben található – primer kutatást végeztem, melynek során egy egyéni összeállítású kérdőív linkjét és kísérő levelet juttattam el a hazánkban regisztrált és elérhetőséggel rendelkező mérlegképes

könyvelőkhöz, illetve okleveles könyvvizsgálókhoz direkt levélben, illetve dr. Biró Zoltán, a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Baranya megyei elnökének segítségével a Kamara tagjai részére.

Vizsgálatom alapjául a számviteli szakemberek, mint emberek jellemzői szolgáltak. Hisz mint minden ember, ők is rendelkeznek képességekkel, készségekkel, adottságokkal, motivációkkal, álmokkal, célokkal. Kutatásom középpontjában ezek, valamint a jövőről alkotott elképzelésüknek a feltérképezése állt.

MEGNEVEZÉS	VIZSGÁLATI SZEMPONTOK
Általános jellemzők	- nem - életkor - iskolai végzettség - képesítés - tevékenységi forma - szakmai tapasztalat (mióta végez számviteli tevékenységet)
Adottságok	- jogszabályi környezet - képességek, készségek
Motiváció	- külső és belső motivációs elemek - motiváció alapjául szolgáló szükségletek

1. táblázat A számviteli szakemberek jellemzőinek vizsgálati szempontjai
Forrás: saját szerkesztés

A kérdőíves lekérdezésre 2020. október 6. és 26. között került sor. A több ezer számviteli szakemberhez 10 + 6 kérdésből álló, 10 perc alatt kitölthető anonim kérdőívet a Google Forms felületen tölthették ki. A fenti időszakban 125 szakembertől érkezett válasz.

A kérdőív rövidebb, általános részében a számviteli szakemberek általános, a fenti táblázatban felsorolt jellemzőire voltam kíváncsi. A kérdőív hosszabb felében részben a kitöltők külső és belső pályaválasztási motivációira, valamint az ezek alapjául szolgáló szükségleteire kérdeztem rá, valamint arra, hogy hogy ítélik meg a mérlegképes könyvelői szakmát. Megkérdeztem őket arról, milyen készségeket, képességeket, képzettséget, iskolai végzettséget, illetve tevékenységi formát képzelnek el a jövő számviteli szakembere számára. Az egyik szabad válaszos részben lehetőséget kaptak a kitöltők arra is, hogy kifejthessék a témával kapcsolatos azon gondolataikat, meglátásaikat is, melyekre a kérdőív külön nem tért ki.

A kérdőív a dolgozat mellékletében került csatolásra.

A szakma véleményének megismerésén keresztül megkísértem egyfajta prognózist felállítani. Bár ez mindig veszélyeket rejt magában, de nem titkolt célom az volt, hogy rávilágítsak: a számviteli szakma hatalmas változásokon megy keresztül és válságban van – a felmerült problémák megoldására pedig égetően nagy szükség lenne.

3. A SZÁMVITELI SZOLGÁLTATÁSOK TÖRVÉNYI KERETE MAGYARORSZÁGON

Mindenek előtt fontos behatárolni, hogy pontosan mit értünk számviteli szolgáltatás alatt. A 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli törvény) VIII. fejezet 150. § (1) kimondja:

„[...] számviteli szolgáltatás az e törvényben, továbbá a kapcsolódó kormányrendeletekben előírt könyvvezetési, beszámolóképzési kötelezettség teljesítése érdekében elvégzendő feladatok összessége (a továbbiakban: könyvviteli szolgáltatás), valamint a könyvvizsgálói tevékenység.”

A számviteli szolgáltatás tehát ezek szerint egy gyűjtő fogalom, amely a könyvviteli szolgáltatást, valamint a könyvvizsgálói tevékenységet foglalja magába.

3.1. A KÖNYVVITELI SZOLGÁLTATÁS

A Számviteli törvény VIII. fejezet 150. § (2) alapján a könyvviteli szolgáltatás az alábbiakat foglalja magában:

- számviteli politika, könyvviteli elszámolás és a beszámolóképzés rendszerének, módszerének kialakítása (belső információs rendszert is ideértve);
- számlarend, könyvvezetéshez és beszámolóképzéshez szükséges szabályzatok elkészítésével, rendszeres karbantartásával kapcsolatos feladatok;
- főkönyvi nyilvántartások vezetése;
- összesítő feladások készítése;
- beszámoló összeállítása;
- beszámolóban, könyvviteli nyilvántartásokban szereplő adatok elemzése;

- gazdasági döntéseket megalapozó következtetések levonása;
- a valóságnak megfelelő belső és külső információk előállítása és szolgáltatása úgy, hogy mindeközben biztosítja:
 - o az elszámolások, a beszámolóban közzétett adatok jogszerűségét, szabályszerűségét, megbízhatóságát, bizonylatokkal való alátámasztottságát,
 - o valamint a számviteli alapelvek követelményeinek megvalósulását.

A Számviteli törvény szerint azok a természetes személyek/ számviteli szolgáltatást nyújtó társaságok tagjai végezhetnek könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatokat, illetve irányíthatják, vezethetik azokat, akik:

- okleveles könyvvizsgálói/ mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkeznek;
- szerepelnek valamely nyilvántartásban:
 - o mérlegképes könyvelői szakképzettséggel rendelkezők, valamint a kamarai tagsággal nem rendelkező okleveles könyvvizsgálók esetén a nyilvántartó szerv a Pénzügyminisztérium;
 - o a kamarai tagsággal rendelkező okleveles könyvvizsgálókat – ideértve a tagságukat szüneteltetőket is – a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tartja nyilván;
- a fentieknek megfelelően rendelkeznek a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel (igazolvánnyal).

Az elvárás tehát képesítést, megfelelő nyilvántartásban való szereplést és ezek igazolásához engedélyt/igazolványt rögzít feltételként.

Amennyiben könyvelőirodáról, mint szolgáltatóról beszélünk, Kláminger (2020) szerint az ő tevékenységeik közé sorolható még:

- Adózási szolgáltatás;
- Bérügyviteli szolgáltatás;
- Állandó meghatalmazotti képviselet az adóhatóság előtt;
- Eseti képviselet az adóhatóság előtt;
- Tanácsadás.

Ezek azonban nem tartoznak bele a Számviteli törvény által megfogalmazott könyvviteli szolgáltatások körébe. Az, hogy a klasszikus könyvelési feladatokon kívül a könyvelő, mint szolgáltató még mely további szolgáltatásokat nyújtja, az mindig a szolgáltató és az ügyfél közötti szerződésben, megállapodásban kerül rögzítésre. Azonban azt nem szabad figyelmen

kívül hagyni, hogy ezen szolgáltatások nyújtása a könyvviteli szolgáltatás nyújtásához szükséges képzéseken és jogosultságokon túlmutathat.

3.2. A KÖNYVVIZSGÁLÓI TEVÉKENYSÉG

A 2007. évi LXXV. törvény – a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről – preambuluma kimondja, hogy:

„A piacgazdaság működéséhez szükséges, hogy a gazdálkodók a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetükről **megbízható** és **valós** információkat hozzanak nyilvánosságra, a jogszabályokban meghatározott módon. A nyilvánosságra hozott információk megbízhatóságát növeli a független könyvvizsgálók által végzett könyvvizsgálat.”

E törvény 2. § (13) meghatározása szerint *kamarai tag könyvvizsgáló* „az a természetes személy, aki a kamara engedélyével jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység végzésére jogosult a Magyar Köztársaság területén.”, a 2 § (14) alapján pedig *könyvvizsgáló cég* „jogi formájától függetlenül az a gazdálkodó szervezet (szervezet), amely a kamara engedélyével jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység végzésére jogosult a Magyar Köztársaság területén.”

A könyvvizsgálókat a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tartja nyilván, ahogyan a könyvvizsgáló cégeket is.

A *könyvvizsgálói tevékenységbe* a 2007. évi LXXV. törvény 3. § (1) szerint beletartozik:

„[...] a) a gazdálkodónál a számviteli jogszabályok szerinti beszámoló felülvizsgálata, szabályszerűségének, megbízhatóságának, hitelességének, valamint annak tanúsítása, hogy a beszámoló megbízható és valós összképet ad a gazdálkodó vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről,

b) a gazdálkodó alapításakor, átalakulásakor, jogutód nélküli megszűnésekor a külön jogszabályban előírt értékelési, ellenőrzési, véleményezési (záradékolási) feladatok ellátása,

c) a könyvvizsgálók jogszabályban meghatározott egyéb feladatának elvégzése.”

A 2007. évi LXXV. törvény 3. § (2) értelmében pedig „[...] jogszabályi kötelezettségen alapuló *könyvvizsgálói tevékenységen kívüli egyéb szakmai szolgáltatás*:

a) a gazdálkodó működésének átvilágítása, értékelése,

- b) a gazdálkodó alapításával, átalakulásával, jogutód nélküli megszűnésével, folyamatos működésével, gazdálkodásával, információs rendszerével kapcsolatos pénzügyi, adó- és járulék-, vám-, számviteli és kapcsolódó számítástechnikai, szervezési szakértői tevékenység, szakvélemény készítése, az ezekkel kapcsolatos tanácsadás, ideértve - külön jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén - az igazságügyi könyvszakértői tevékenységet is,
- c) a számviteli, ellenőrzési, pénzügyi, könyvvizsgálói szakoktatás, továbbképzés, vizsgáztatás,
- d) a könyvviteli szolgáltatás.”

Azt már az előzőekben tisztáztuk, hogy könyvvizsgálatot csak a Magyar Könyvvizsgálói Kamara regisztrált kamarai tagja végezhet. E tagság feltételei a 2007. évi LXXV. törvény 11. § (1) a) következők:

- „[...] a) a Magyar Köztársaság területén jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet kíván folytatni,
- b) rendelkezik az e törvényben meghatározott okleveles könyvvizsgálói szakképesítéssel,
- c) a kérelem benyújtását megelőző egy éven belül sikeresen teljesítette a szakmai kompetencia vizsgát, ha e kötelezettség alól a 104. § (2) bekezdése alapján nem mentesül,
- d) büntetlen előéletű,
- e) vállalja, hogy más kamarai tag könyvvizsgálónál, könyvvizsgáló cégnél létesített munkaviszonyán kívüli munkaviszonyban, továbbá közalkalmazotti, köztisztviselői jogviszonyban, szolgálati viszonyban, munkaviszony jellegű jogviszonyban a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység megkezdésének időpontjától nem áll [ide nem értve a (2) bekezdés szerinti jogviszonyt],
- f) vállalja, hogy könyvvizsgáló cégen kívül más gazdálkodó szervezetben (szervezetben) személyes közreműködésre tagként, vezető tisztségviselőként a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység megkezdésének időpontjától nem lesz kötelezett [ide nem értve a (2) bekezdés szerinti jogviszonyt],
- g) a kamara alapszabályában meghatározott mértékű, a Magyar Köztársaság területén végzett jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységre vonatkozó könyvvizsgálói felelősségbiztosítással rendelkezik,

h) a kamara alapszabályában és a kamara önkormányzati szabályzataiban foglaltakat magára kötelezőnek ismeri el,

i) vállalja a kamarai tagdíj megfizetését,

j) nem esik a 12. §-ban felsorolt kizáró okok alá,

k) az előírt igazgatási szolgáltatási díjat megfizette.”

A 2007. évi LXXV. törvény 11. § (2) kimondja, hogy az e) és f) pontokban leírtak esetén el lehet tekinteni a természetes személyeknél indokolt esetben; ekkor a munkáltatójának írásban nyilatkoznia kell arról, hogy munkája a könyvvizsgálói tevékenységet nem hátráltatja.

Mint az látható, a számviteli szolgáltatások nyújtása törvényileg erőteljesen szabályozott, és komoly feltételeknek kell megfelelnie a rengeteg tanuláson túl annak, aki erre adja a fejét.

4. A SZÁMVITELI SZOLGÁLTATÁSOK BESOROLÁSA

Magyarországon a gazdasági tevékenységek besorolására az 1893/2006/EK rendelet (2006.december 20.) alapján 2008. január 1-jétől a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerét a TEÁOR'08-at alkalmazzuk, ami az Európai Unió gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozásának a NACE Rev.2-nek a magyar nyelvű változata. Ez a besorolás a mérvadó a gazdasági egységek főtevékenységének meghatározására, a gazdasági és társadalmi mutatók számításánál, valamint a statisztikai adatok publikálásánál. Az osztályozási rendszer 21 nemzetgazdasági ágat, 88 ágazatot, 272 alágazatot és 615 szakágazatot különít el. (KSH 2008)

A számviteli szolgáltatások helye a TEÁOR'08 szerint

Kód	Megnevezés
M	SZAKMAI, TUDOMÁNYOS, MŰSZAKI TEVÉKENYSÉG
69	Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység
692	Számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység
6920	Számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység

2. táblázat. Saját szerkesztés. Forrás: KSH, 2020.

A számviteli szolgáltatásokat a gazdasági tevékenységek egységes ágazati szabályozási rendszere, a TEÁOR az „M” kódú nemzetgazdasági ág - „Szakmai, tudományos, műszaki tevékenységen” belül a „69”-es kódszámú „Jogi, számviteli, adószakértői tevékenység” ágazatba sorolja.

A 6920 - Számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység szakágazat a TEÁOR 2018.09.01-es változata szerint az alábbi tartalommal rendelkezik (KSH 2018, 168):

- az üzleti vagy egyéb tranzakciók, ügyletek, bizonylatok nyilvántartása,
- a pénzügyi, számviteli beszámolók elkészítése vagy vizsgálata,
- a beszámolók ellenőrzése, könyvvizsgálata és hitelesítése,
- a személyi- és társaságijövedelemadó- és más bevallás készítése,
- adótanácsadás, az ügyfelek (nem jogi) képviselte az adóhatóság előtt.

Ebbe a szakágazatba tartozik – magyar kiegészítés:

- fizetésektelenséggel, csőddel és felszámolással kapcsolatos szolgáltatás,
- a könyvelés,
- a bérszámfejtés.
- az egyéb számviteli szolgáltatások.

Nem ebbe a szakágazatba tartozik:

- az adatfeldolgozás, táblázatkészítés, lásd: 6311
- a vezetői tanácsadás, pl. számviteli rendszerre, költségvetés ellenőrzési eljárásra vonatkozóan, lásd: 7022
- a számlagyűjtés, lásd: 8291

Megállapítható, hogy a TEÁOR'08 szerinti 6920-as szakágazat tartalma bővebb, mint a Számviteli törvény szerint meghatározott számviteli szolgáltatás fogalma, ugyanakkor az adószakértői tevékenység tekintetében bővebb, a könyvvizsgálati egyéb feladatok szempontjából pedig szűkebb, mint a könyvvizsgálói szolgáltatások köre.

5. A MAGYAR SZÁMVITELI SZOLGÁLTATÁSI PIAC

A számviteli szolgáltatási piac – melyen a kutatásban vizsgált számviteli szakemberek önálló tevékenységet végző része tevékenykedik – nehezen behatárolható pontos nagyságát, illetve a GDP-n belüli arányát tekintve. Annyi bizonyos, hogy a szakmai, tudományos tevékenységek között keresendő, amelynek 2019-ben a gazdasági ágazatok közötti GDP-arányos súlya 8,54 % volt. Annyi állapítható meg tehát, hogy ennél a %-os aránynál biztosan kisebb a kimondottan számviteli tevékenységből származó hozzáadott érték.

2.ábra Az egyes gazdasági ágazatok GDP- arányos súlya Magyarországon (2019)

Forrás: Zsoldos (2020)

A számviteli szolgáltatások megvalósulhatnak önálló tevékenységként egyéni vállalkozás, illetve társas vállalkozás keretei között. Ezen túlmenően a számviteli szakemberek vállalkozások keretei között munkavállalóként is végezhetnek számviteli tevékenységet.

A magyar számviteli szakemberekről nagyon nehéz hiteles képet alkotni, mert teljes, átfogó elemzés nem készült róluk. Tényadatok és publikált kérdőíves megkérdezések alapján az alábbi tényvázlat állítható fel.

A könyvviteli szolgáltatást végzők névjegyzéke alapján 2020. 11. 09-i állapota szerint a névjegyzékben 53 642 fő szerepel. (<http://penzugyviszakkepzes.kormany.hu>)

A Magyar Könyvvizsgálói Kamara 2019. évi beszámolója alapján 2019. december 31-én 4282 tagja volt a kamarának, ebből 1909 szüneteltető tag és 2 373 aktív tag könyvvizsgáló. Adott

időpontban a kamara nyilvántartásában 1507 könyvvizsgáló társaság szerepelt. (MKVK 2019)
Érdekes, hogy a tagok 37,99 %-a, a könyvvizsgáló társaságoknak pedig 39,88 %-a budapesti.

Megállapítható, hogy az – esetleges átfedések kiszűrése nélkül – 12,5-szer annyi regisztrált mérlegképes könyvelő van, mint könyvvizsgáló. Ha csak az aktív könyvvizsgálókat vesszük figyelembe, akkor ehhez viszonyítva 22,6 szorosra a regisztrált mérlegképesek száma.

A magyar számviteli szakemberek között 2015-ben végzett felmérés - amelynek során 525 szakembert kérdeztek meg (Balázsinné Farkas, 2017) - a következő képet mutatta a szakmáról:

Nemek szerinti megoszlás:

- Nők: 91%
- Férfiak: 9%

Szakmai tapasztalat:

- Pályakezdő: közel 10%
- Több, mint 10 éve a pályán van: 77%

Képzettség:

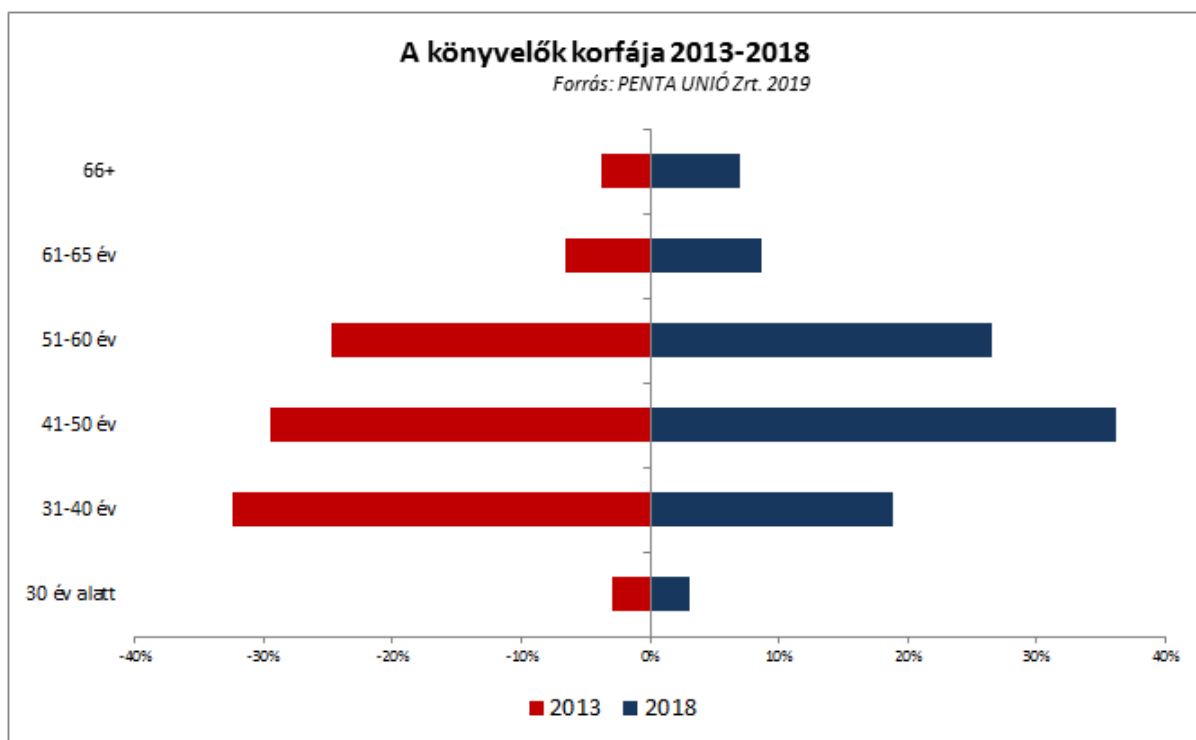
- pénzügyi- számviteli ügyintéző: 8%
- mérlegképes könyvelő: 76% (ebből 17% egyben adótanácsadói végzettséggel is rendelkezik)
- adótanácsadó: 9%
- könyvvizsgáló: 7%

A munkakör szerinti megoszlás az alábbiak szerint alakult:

- külső könyvelő (könyvelőiroda vezetője/ alkalmazottja): 73%
- belső számviteli munkatárs (főkönyvelő, könyvelő): 27%

Vezető beosztásban a kutatás alapján a válaszadók 65%-a dolgozott, függetlenül attól, hogy külső vagy belső munkatársként tevékenykedett-e.

A hazai számviteli szakemberek koráról pedig a Penta Unió Zrt. (2019) által, 2013-18 között készített felmérés nyomán alkothatunk képet. A felmérés során közel 8 ezer mérlegképes könyvelőt kérdeztek meg. A kor szerinti megoszlását a könyvelőknek 2013, illetve 2018 években a 3. ábra szemlélteti.

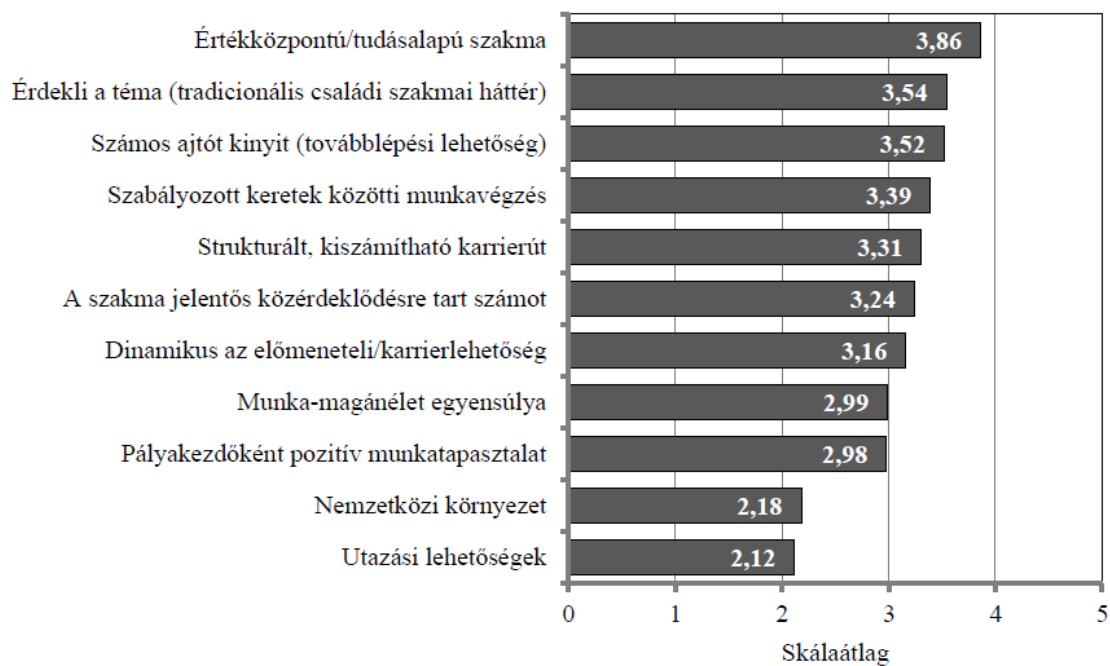

3. ábra: A magyarországi könyvelők korfája

Forrás: Penta Unió Zrt. (2019)

A vizsgált időszakban az egyik legszembetűnőbb változás a 31-40 év közöttiek számának 14%-os csökkenése, mely így 2018-ban 19% volt. Ugyanakkor a 41- 50 év közöttiek aránya 6%-kal 36%-ra, az 51-60 és a 61-65 éves korosztály aránya pedig 2-2%-kal 27 és 9%-ra emelkedett a szakmában. A 30 év alattiak aránya nem változott a vizsgált időszakban, maradt 3%. 2023-ig a Penta Unió Zrt. számításai szerint a szakmabeliek 14%-a, azaz mintegy 7000 könyvelő fog kiesni a szakmából, figyelembe véve azt is, hogy a könyvelők negyede még 65 éves kor felett is dolgozik. A képzésre pedig évről- évre kevesebben jelentkeznek, a tanulók száma a vizsgált időszakban évi 2654-ről 1492-re esett vissza. Mindez nem kecsegtet bennünket túl sok jóval: elmondhatjuk, hogy szép lassan „nyugdíjba mennek a könyvelők”.

2018. novemberében az Adónavigátor konferencián 529 résztvevőt a számviteli munka etikai kérdéseiről kérdeztek meg. A kérdőívet kitöltők 75 %-a nyújtott könyvviteli szolgáltatást, több mint 30 % adótanácsadással, illetve hasonló arányban vegyesen számviteli, pénzügyi, jogi szolgáltatással foglalkozott, 9,7% pedig könyvvizsgálói tevékenységet folytatott. A kutatásunk szempontjából fontos elemről a számviteli szakma választásának indokairól kaphatunk képet a felmérés során készült következő 4. ábra alapján.

Megjegyzés. 1 – nem befolyásolt; 5 – nagymértékben befolyásolt.

4. ábra: A számviteli szakma választásának legjellemzőbb indoka

Forrás: Balázsiné Farkas et al. (2019) 1120.p. 1.ábra)

A 4. ábrából látható, hogy a válaszadókat a szakmaválasztás során a számviteli szakma értékközpontúsága, tudásalapúsága, valamint a szakma iránti érdeklődés (családi hagyományok) motiválták.

Mivel a számviteli szakma választásának motivációját kutatásomban is vizsgáltam, így fontosnak tartom, hogy a továbbiakban kicsit részletesebben foglalkozzak ezzel a témával is.

6. A MOTIVÁCIÓRÓL DIÓHÉJBAN

A motiváció latin eredetű szó, a latin „movere” (= mozgás) szóból származik. (Matiscsákné Lizák, 2016). Nem véletlen tehát, hogy amikor meghalljuk ezt a szót: motiváció, vagy valakiről azt mondjuk, hogy motivált, óhatatlanul is egyfajta aktivitásra, cselekvésre asszociálunk. Érdekes azonban néhány hiedelmet eloszlatnunk, melyek Bakacsi (2015) szerint az alábbiak:

- A motiváció egyéni tulajdonságként való értelmezése. Azt, hogy valakinek „hiányzik a motivációja”, illetve „lusta”, gyakran szinonimaként használják. Holott a motiváció nem mindig, mindenhol azonos módon jelentkezik, hanem helyzetenként és időpontoként változhat az adott egyénnél. (Jó példa erre, hogy míg egy szakkönyvet, tankönyvet sokszor képtelenek vagyunk fél óránál tovább olvasni, addig egy regényt szinte le se tudunk tenni akár fél éjszakán keresztül.)
- Pénz mint motiváló erő – ha dolgozóról beszélünk, kétségtelenül van szerepe a bér nagyságának, de a kép ennél jóval árnyaltabb.
- Motiváció, mint „csodaszer”, avagy minden megoldható vele, ha egy szervezet hatékonyságát nézzük. Holott a motiváció csak egy színtöltje ennek az árnyalt képnek.

Az egyéni teljesítmények meghatározó összetevői:

- egyéni tulajdonságok, képességek, készségek;
- az általunk betöltött munkakör kialakítása (annak észlelése);
- adott helyzet (pl. erőforrások megléte);
- fizikai/ szellemi energiákat mozgósító erőfeszítés és motiváció.

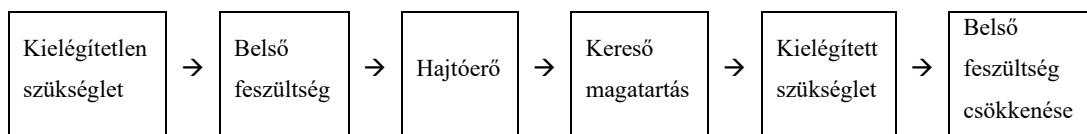
A fentieket összegezve tehát „[...] motivációról akkor beszélhetünk, ha egyéni szükségleteink kielégítésére törekedve hajlandóak vagyunk a [...] célok megvalósítása irányába mutató erőfeszítésekre.” (Bakacsi, 2015, p.73.) Ezt kiegészítve, kibővítve „[...] pszichológiai meghatározás szerint az egyén olyan belső tudati állapota, amely arra készíti, hogy meghatározott módon viselkedjék.” (Branyiczki, 1991, p.24.)

Ha kulcsszavakat kellene kiemelnünk, akkor Bakacsi (2015) szerint ezek az alábbiak lennének:

- cél:
 - szélesebb értelemben: mit szeretnénk elérni az életünkben;
 - szűkebb értelemben: mit akarunk elérni a munkánk révén;
- erőfeszítés (fizikai/szellemi) – melynek mértéke nem feltétlenül egyenesen arányos a teljesítménnyel;

- szükséglet: belső állapot, mely, ha kielégítetlen marad, hajtóerőként működő belső feszültséget okoz az egyénben. Ez a feszültség olyan magatartást eredményez, mely segít csökkenteni ezt a feszültséget és kielégíteni az adott szükségletet. Pszichológiai megfelelője a hajtóerő, mely a szükséglet nyomán fellépő késztetés, egyfajta aktivált állapot. A kettő tehát semmiképp sem összekeverendő!

Tehát, ha nagyon egyszerűen szeretném szemléltetni a folyamatot, az valahogy így festene:

5. ábra. A motiváció folyamata

Forrás: Saját szerkesztés (Bakacsi, 2015, p.74.) alapján

Nagyon lényeges, hogy míg a motiváció belső késztetés, addig a motiválás mindig kívülről jövő ösztönzés. A belső motiváció egy bizonyos viselkedés irányába mozgat, a külső motiválás pedig az egyén belső motívumaira ható ösztönző eszköz, mely az illetőben új vagy addig még kielégítetlen szükségleteket támaszt. (Boda, 2016)

Azért is tartom fontosnak a motiváció és a kapcsolódó kulcsfogalmak körbejárását, mert kutatásom egyik fő kérdése az, hogy a megkérdezett számviteli szakemberek miért választották ezt a pályát, mi motiválta őket a mérlegképes könyvelői végzettség megszerzésére. (A kutatás eredményére a későbbiekben kitérek majd.) Ha az ő példájuknál maradunk, akkor a célok azok, melyek mindegyikükénél mások voltak (anyagi biztonság megteremtése, érdeklődés kielégítése stb.). A szükséges erőfeszítések nagysága sem volt egyforma, hisz volt, aki a diplomája mellé kapta a végzettséget, volt, aki OKJ-s tanfolyamon szerezte, de eleve az egyéni képességek eltérései miatt a szükséges szellemi erőfeszítések nagysága is minden bizonnyal eltérő volt. De a szükséglet az, ami mindenkinél közös pont volt, hiszen meg akartak szerezni egy szakképesítést, amelynek nem voltak birtokában, s amelynek megszerzése az egyéni cél(ok) eléréséhez vitte közelebb őket. Ezért is fogok a későbbiekben részletesebben ismertetni egy mindenki által jól ismert, szükséglet-hierarchiára alapozott elméletet: Maslow motivációelméletét (ún. Maslow-piramis), illetve annak kritikáját is.

6.1. Motivációelméletek

Bakacsi (2015) szerint a motiváció elméleteit két nagy csoportba szoktuk sorolni:

- **tartalomelméletek:** a munkavállalók szükségleteire irányul és arra, hogy mit akarnak, valamint hogy ennek érdekében milyen eszközök nyúlhatnak a vezetők munkatársaik serkentésére. A legfontosabbak:
 - Maslow szükséglethierarchiára alapozott modellje;
 - Alderfer létezés-kapcsolat-fejlődés modellje;
 - Herzberg kéttényezős elmélete;
 - McClelland tanult szükségletek megközelítése;
 - Hunt célstruktúra-modellje.
- **folyamatelméletek:** ebben a megközelítésben a motiváció a munkatársak megfelelő irányítását, ennek következtében pedig azt jelenti, hogy a munkatársak tulajdonképpen megtanulják, hogy mit, mikor és hogyan tegyenek.

6.2. Maslow szükséglethierarchián alapuló elmélete

A legismertebb ezek közül talán Maslow szükséglethierarchiára alapozott motivációs elmélete, melyet 1943-ban fogalmazott meg. (Roóz- Heidrich, 2010) Eszerint az alapvető emberi szükségleteknek az alábbi szintjeit különböztethetjük meg (6. ábra):

6 ábra: Maslow szükséglethierarchián alapuló modellje Forrás: Roóz- Heidrich, 2010.

Az első szint a fiziológiai szükségleteink szintje, ezek kielégítése életben maradásunk feltétele. Ide tartoznak az éhség, szomjúság, szexualitás, alvás stb.

A második szint a biztonsági szükségleteké. Ide soroljuk a rend, állandóság, biztonság, kiszámíthatóság igényét. Azaz, hogy fiziológiai szükségleteink kielégítése tartós és folyamatos lehessen a jövőben is.

A közösséghez való tartozás szükségletei közé tartozik a szeretet, hovatartozás, ragaszkodás, csatlakozás, identifikáció. perszonális kapcsolatok igénye. Leegyszerűsítve: érezni azt, hogy tartozunk valahová.

A negyedik szint a megbecsülés szükségleti szintje, ide olyan igényeket sorolunk, mint a státusz, hatalom, siker, elismertség, önbizalom, tisztelet és kompetencia. Lényege tulajdonképpen az, hogy szeretnénk olyan visszacsatolásokat kapni a környezetünkől, melyek pozitív képünket erősítik. Ennek hiányában szorongás, kisebbségi érzés jelenhet meg az egyénben.

A legfelső szint az önmegvalósításé: ide az egyénnek azt az igényét soroljuk, hogy azzá váljon, amire képesnek érzi magát.

Lényeges jellemzője a modellnek, hogy az egyén mindig felfelé mozdul el a szükséglet-hierarchia mentén, mindig a soron következő, még nem kielégített szükséglet motivál – de csak akkor, ha az előző már kielégült. További fontos jellemző, hogy ha egy szükségletet sikerült kielégíteni, az a továbbiakban már nem befolyásolja az egyén magatartását. Az egyetlen szint, amelyre ez nem érvényes, az az utolsó, az önmegvalósítás iránti szükséglet, ez az egyetlen, amely sosem elégül ki teljesen.

Az első 4 szinten ún. hiány- (deficit-) szükséglet, melyek kielégítésének eredménye nem az elégedettség, hanem az elégedetlenség csökkentése. Az 5. szint az egyetlen növekedési szükséglet, vannak kutatók, akik az elismerés és megbecsülés iránti szükséglet kiterjesztéseként is értelmezik. (Roósz- Heirich, 2010)

A maslow-i rendszernek, noha már benne jár a korban, még ma is akadnak hívei. Healy (2016) szerint még napjainkban is helytálló megállapításokat tartalmaz, például ami a gyermekbántalmazást illeti: szerinte egyenesen előkészítette Bowlby kötődésmélettét, és kimondta azt, hogy az alapvető szükségletek kielégítésének különösen az első két életévben van jelentősége, és nagyban meghatározza a kötődési minták kialakulását.

Ugyanakkor számos kritika is érte – az egyik ilyen Bakacsi (2015) szerint az, hogy nagy egyéni különbségek vannak a magasabb rendű szükségletekben és a mérésük is nehézkes; ha munkavállalókról beszélünk, akkor ők például nem tudnak ilyen finomságú különbséget tenni a szükségletek, igények között. Ugyancsak problémásnak látja magát a hierarchikus elvet, azaz nem igazolható, hogy a kielégítetlen szükségletek motiválnak, vagy épp az, hogy a már kielégítésre kerültek aktiválnának egy újabb szintet. Trigg (2004) szintén rámutatott a maslow-i megközelítés egyik fő problémájára, hogy az egyéni igények veleszületettek, és leminősítik a társadalmi interakciók és a kulturális kérdések jelentőségét.

Én magam is vitatkoznék Maslow-val, különösen a hierarchikus elvvel kapcsolatban. Ugyanis, ahogy a kutatásban a motiváció vizsgálata során látni fogjuk, a legfőbb motiváció a pályaválasztás során az érdeklődés volt, nem pedig a biztos megélhetés lehetősége, így itt ez az elmélet már önmagában nem állja meg a helyét. Viszont vitathatatlanul fontos szerepe van a tartalomelméletek fejlődésében, a mai napig kiindulópontnak tekinthető (Bakacsi, 2015).

7. PRIMER KUTATÁS – KÉRDŐÍVES MEGKÉRDEZÉS

A 2020.10.06 és 2020.10.26 közötti időszakban több ezer számviteli szakembert kerestem meg a kérdőívvel (1. sz. melléklet), ebből 125-en vállalkoztak a kitöltésre és arra, hogy elmondják véleményüket, meglátásaikat a számviteli szakmáról. Az eredményeket kérdésenként értékeltem.

A kérdőív segítségével az alábbi kérdésekre kerestem választ:

- ❖ Pályaválasztás motivációja – miért szerzett mérlegképes könyvelői képesítést?
- ❖ Hogy vélekednek a magyar számviteli szakemberek a mérlegképes végzettségről? Szükség van-e rá?
- ❖ Hogy látják idehaza a szakemberek a szakma jelenét és jövőjét – utóbbit a szükséges készségek, képesítés, tevékenységi forma tekintetében?
- ❖ Melyek azok a problémák, melyek leginkább veszélyeztetik a szakmát és megoldásra várnak?

7.1. A KÉRDŐÍVET KITÖLTŐ SZAKEMBEREK – A SZÁMVITELI SZAKMA – JELLEMZŐI

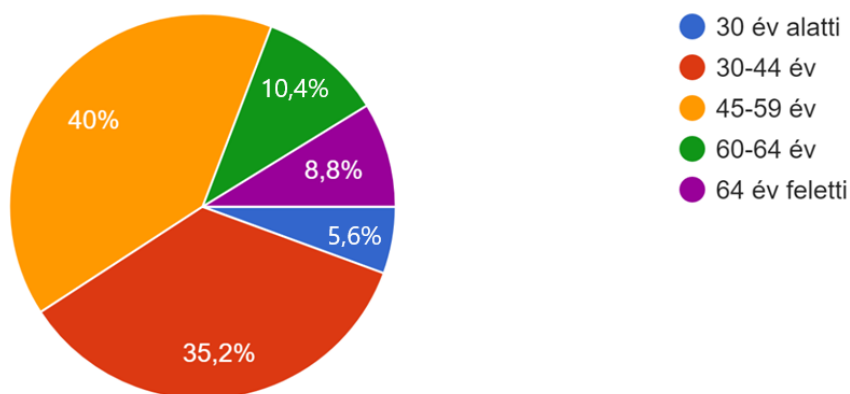
A nemek aránya az alábbiak szerint alakult a kitöltők között:

☒ **Férfi** 31 fő (24,8%) ☒ **Nő** 94 fő (75,2%)

A 8. kérdésre adott válaszában az egyik kitöltő leírta, hogy szerinte a szakmában nőuralom van. A kérdőívet kitöltők között tapasztalt női dominancia is utalhat erre.

Mint szakmabeli nő, ennek akár örülhetnék is, de inkább aggasztónak találom, hiszen a nőkre manapság alapvetően sokkal több teher nehezedik, több fronton is helyt kell állniuk (munka, család, háztartás stb.), így jóval sérülékenyebbek is. Ami a szakma számára nem jó hír.

Az életkori megoszlás a kitöltők között a 7. ábra szerint alakult:

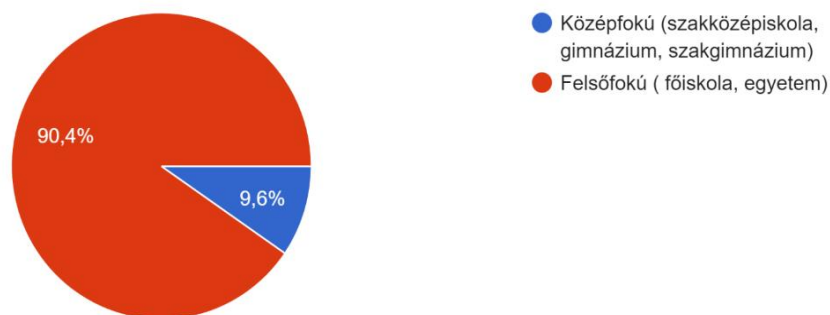
7.ábra A számviteli szakemberek életkori megoszlása.

Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

Korösszetételt tekintve elmondható, hogy a kutatás reprezentatív volt, hiszen eredményét tekintve a szekunder kutatás során ismertetett kor szerinti megoszláshoz hasonlóan alakult. Ott ugyanis a könyvelők életkor szerinti megoszlását vettem górcső alá (3. ábra), a kérdőívet kitöltő szakemberek 92,8%-a pedig rendelkezik mérlegképes könyvelői képesítéssel (9. ábra).

Az egyik legszembetűnőbb a 30 év alatti fiatalok alacsony, mindössze 5,6 %-os részaránya. Ez ráírím a korábbi kérdésekben kapott eredményekre, miszerint nem túl népszerű a számviteli pálya a fiatalok között. Ha megnézzük azt, hogy a megkérdezettek 59,2%-a 45 éves vagy aféletti, akkor bizony tényleg ideje megkongatni azt a bizonyos vészharangot, mert ez is azt mutatja, hogy a szakma „öregszik”, és nem lesz utánpótlás. Ez a szakma egyik legégetőbb problémája, melyet orvosolni kell a jövőben, annak ellenére vagy amellet, hogy bizony erőteljesen átalakulóban van maga a számviteli szakma is, ahogy erről már a korábbiakban írtam is.

A válaszadók iskolai végzettségét tekintve a jelentős többsége, 90,4 %-a felsőfokú végzettséggel rendelkezik.

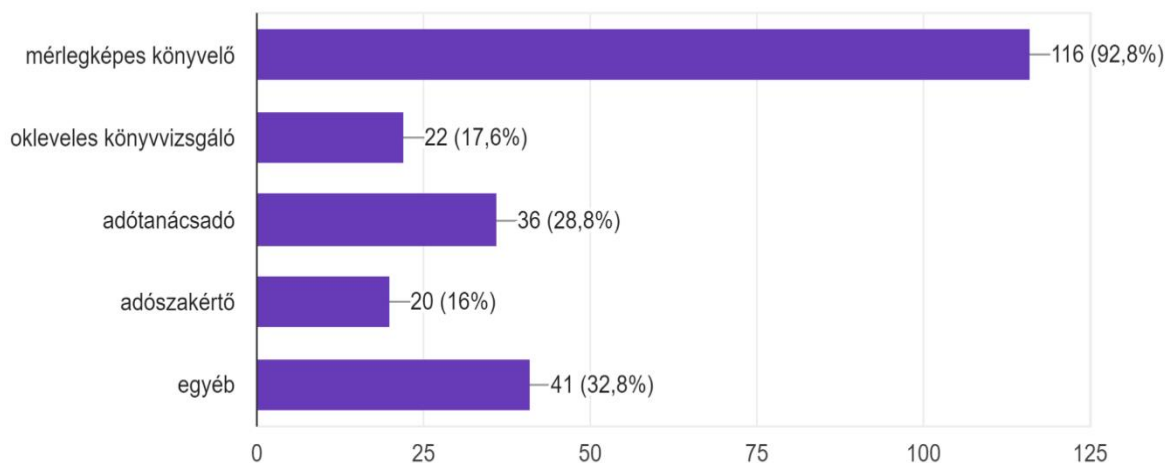

8. ábra A számviteli szakemberek iskolai végzettség szerinti megoszlása

Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

Véleményem szerint ez különösen azért érdekes, mert noha a kitöltők több mint 90%-a diplomás számviteli szakember, s mégis majdnem ugyanennyien (109 fő) arra voksoltak a 6. kérdésben, hogy a jövő számviteli szakemberének mérlegképes könyvelői végzettségre lesz szüksége. Csak 69-en gondolták úgy, hogy BSc vagy magasabb fokozat megszerzése is szükséges lehet. Újabb érv amellet, hogy a mérlegképes végzettségre igenis szükség volt, van és lesz is! Ugyanakkor elgondolkodtató abból a szempontból, hogy a nagy többség szerint a tanácsadás lesz a jövő (mely egy komplexebb rálátást kíván), és többen írták azt szintén, hogy a közgazdász végzettség átfogóbb ismereteket, nagyobb rálátást ad a mérlegképesnél, mégis alig több, mint a kitöltők fele tartotta szükségesnek a jövőt illetően.

A kérdőívet kitöltők szakképzettségre vonatkozó adatai a következők:

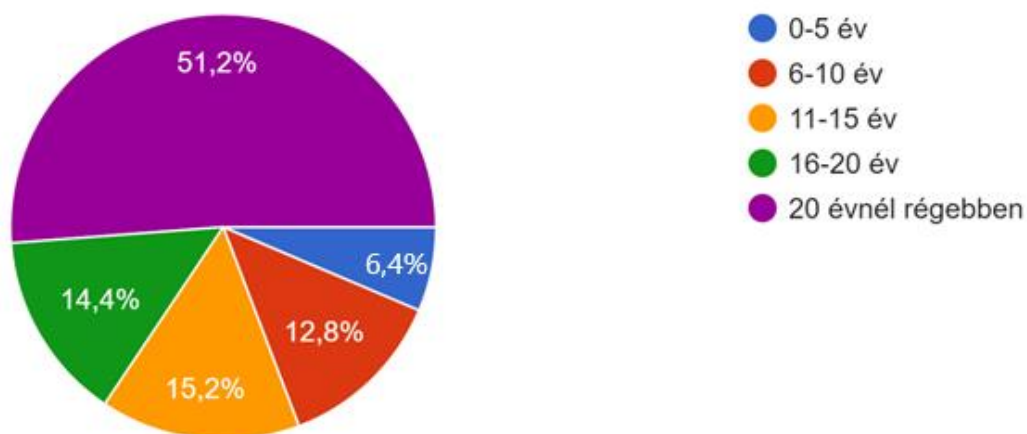

9. ábra A számviteli szakemberek képesítés szerinti megoszlása

Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

A megkérdezettek több, mint 90%-a rendelkezik mérlegképes könyvelői végzettséggel, ami annyira nem meglepő. A legalacsonyabb arány a könyvvizsgálóké volt, 17,6%.

A számviteli szakterületen végzett tevékenység időtartama alapján:

10. ábra A számviteli szakemberek megoszlása a számviteli területen eltöltött évek száma alapján.

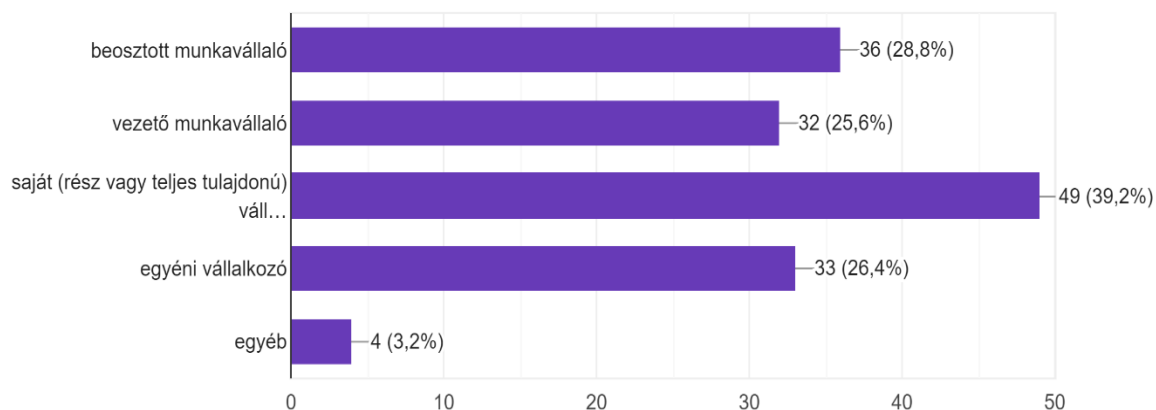
Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

A kitöltők kicsivel több, mint a fele 20 évnél régebb óta dolgozik a területen, ami az életkori megoszlást tekintve nagyjából reális is. Összegezve, a véleményformálók 80,8%-a 10 évnél régebb óta van a pályán, így bőséges tapasztalattal rendelkeznek ahhoz, hogy véleményükkel valós képet festhessenek a szakma itthoni helyzetéről. Rendkívül alacsony a pályakezdekők aránya a mintában, ami nem meglepő, hiszen már korábban is utaltam rá több helyen, hogy ezt a szakmát nem tartják kimondottan népszerűnek a fiatalok körében – és ez az adat is ezt támasztja alá.

A kérdőív kitöltőinek számviteli tevékenység státusza

Megnevezés/ Válaszok száma	1	2	2	2	3	2	2	2	2	Összesen (fő)	%
Beosztott munkavállaló	24	6	4	1	1					36	28,8
Vezető munkavállaló	23			1	1			2	5	32	25,6
Saját (rész vagy teljes tulajdonú) vállalkozás vezetője, tagja	30		4		1	1	8		5	49	39,2
Egyéni vállalkozó	17	6					8	2		33	26,4
Egyéb	3					1				4	3,2

3.táblázat Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

11. ábra A számviteli szakemberek megoszlása tevékenységi státusz alapján

Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

A legtöbb válaszadó, 97 fő erre a kérdésre mindössze egy státuszt jelölt meg, ebből 30-an jelezték, hogy saját rész vagy teljes tulajdonú vállalkozás vezetőjeként, tagjaként tevékenykednek. További 26 válaszadó kettős státuszt jelölt meg. Ebből a legdominánsabb

válaszvariáció a saját vállalkozás vezetője/tagja és az egyéni vállalkozó együttes bejelölése volt, ezt 8-an jelölték meg. Három státuszt mindössze 1 válaszadó jelölt meg, aki egyszerre vezető és beosztott munkavállaló és egyben saját vállalkozás vezetője, tagja is egyszemélyben.

A válaszadók közül – a halmozódások kiszűrése után számítva 52,8 %-a – 66 fő munkavállaló. Ebből 30 fő vezető, 34 fő beosztott és 2 fő vezető és beosztott is egyidőben. A munkavállalók közül 10 főnek – 4 fő beosztottnak, 5 fő vezetőnek és 1 fő mindkét státuszban tevékenykedőnek – saját vállalkozása is van.

49 fő tevékenykedik saját vállalkozásban, ebből 30 fő egyedi státuszként jelölte meg, 10 fő alkalmazottként is dolgozik, 8 fő mellette egyéni vállalkozást is visz és 1 fő pedig egyéb státuszt jelölt meg mellette.

A saját vállalkozásban dolgozók és az egyéni vállalkozók – a halmozódások kiszűrését követően – 74 fő, a válaszadók 59,2 %-a. Véleményem szerint ez alátámasztja azt, hogy az 5. kérdésben a megkérdezettek 69,6%-a gondolta úgy, hogy a jövő számviteli szakembere önálló tevékenységet folytat, és csak 32,8%-a, hogy alkalmazott.

7.2. A KÉRDŐÍV KÉRDÉSEIRE ADOTT VÁLASZOK ÉRTÉKELÉSE

A kérdőív válaszainak kiértékelése során az egyes kérdésekre adott válaszokat a kérdések sorrendjében ismertetem oly módon, hogy az alfejezet címeként a feltett kérdés szerepel.

7.2.1. Miért döntött úgy, hogy megszerzi a mérlegképes könyvelői képesítést? (Egyszerre több választ is megjelölhet.)

A kérdőív kitöltői közül az első kérdésre 76 fő egy választ, 37 fő két választ, 10 fő három választ, 1 fő négy és további 1 fő öt választ jelölt meg.

Ami számunkra mindenképp pozitív képet mutat, az az, hogy a legtöbb jelölést az „Érdekelt maga a szakma” válaszlehetőség kapta, ezt 83-an választották, azaz a kitöltők 66,4%-át a személyes érdeklődés motiválta a pályaválasztás során. Hogy tovább árnyaljuk a képet: ebből 45-en csak ezt az egy lehetőséget jelölték be, és ami érdekes, hogy a 2 választ jelölők közül

emellett 14 fő érezte úgy, hogy ezzel a képesítéssel egyben könnyen el is fog tudni helyezkedni, tehát biztos megélhetést reméltek a mérlegképes végzettség megszerzése után.

A kérdőív 1. kérdésére adott válaszok

Megnevezés/ Válaszok száma	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3	3	5	4	2	2	Összesen
A családban más is dolgozik ezen a területen	6	2								2	1	1	1	1		3		17
Érdekelte maga a szakma	45	2	3	1		14	5	2	8				1	1	1			83
Tanárom /Tanárain hatására								2			1			1				4
Úgy gondolom, hogy ezzel a szakmával jól lehet keresni	3						5		8						1	3	3	23
A szakma erkölcsi és társadalmi megbecsültsége miatt.	1		3												1			5
Barátok/ ismerősök javasolták.	1			1	1							1		1				5
Úgy gondoltam a képesítés megszerzésével könnyen el tudok majd helyezkedni.	20				1	14		2	8	2		1	1	1	1		3	54

4.táblázat Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

Nem véletlen, hogy a második legtöbbet jelölt állítás pont ez volt, ezt 54-en jelölték be, azaz a kitöltők 43,2%-a, akik egy választ jelöltek be, azok közül pedig 20 fő választotta ezt. Őket kizárólag a biztos megélhetés reménye motiválta, amikor erre a pályára léptek.

A másik szélsőséget megfigyelve, a legkevesebb voksot a „Tanárom/ tanárain hatására” lehetőség kapta, összesen 4-en jelölték be, ami igencsak elgondolkodtató, és felveti a kérdést, hogy vajon ennyire nem meghatározó az oktató/pedagógus személye a pályaválasztási folyamatban, vagy csak a kitöltők zöme nem találkozott olyan tanárral, aki ez irányba terelte volna őket? Itt elmerenghetünk azon a kérdésen is, hogy hazánkban vajon hogyan alakult, változott a számviteloktatás, az ezen a területen oktatók habitusa, szükséges kompetenciái; de ez már egy esetleges újabb izgalmas kutatási lehetőséget rejt magában, és semmiképp sem képezheti ezen vizsgálat tárgyát.

Érdeemes megnézni, hogy a 4 főből 2-en jelölték be emellé, hogy érdekelte őket a szakma és úgy érezték, hogy el fognak tudni helyezkedni vele. 1 fő jelölte be mellé a családi példát, szakmai érdeklődést, a barátok-ismerősök biztatását illetve a könnyebb elhelyezkedést, és további 1 fő nyilatkozott úgy, hogy a családban más is dolgozik ezen a területen. Tehát azokat tudták a tanárok érdemben befolyásolni, akikben eleve megvolt az érdeklődés, illetve a családban látott példát arra, hogy valaki ezen a területen helyezkedett el.

Nagyságrendileg hasonlóan kevesen (5 fő) választották motivációként a szakma erkölcsi-társadalmi megbecsültségét és a barátokat/ismerősöket, mint motivációs tényezőt. Aki a megbecsültséget választotta, mint motivációs tényezőt, azok közül 3-an a szakmai érdeklődést is megjelölték, illetve volt, aki csak ezt jelölte be – ez a számomra azért is érdekes, hiszen azt gondolná az ember, hogy a könyvelőké összetársadalmi szinten egy megbecsült foglalkozás – nos, a kitöltők szerint nem, vagy legalábbis nem annyira, hogy erre a pályára lépjenek.

A barátok- ismerősök mint motivációs faktorok esetén 2 esetben jelölték mellé a családi befolyásoltságot és/vagy a szakmai érdeklődést, 3 esetben pedig a könnyebb elhelyezkedési lehetőséget. Önmagában a baráti/ismerősi befolyást 1 fő választotta. Ezért elmondható, hogy ez esetben az ő motivációs hatásuk csekély, még más, nagyobb súlyú motivációs tényező együttes fennállása esetén is.

A fentieket összegezve elmondhatjuk, hogy a mérlegképes végzettség megszerzését motiváló 2 legfontosabb tényező a kitöltők számára az *érdeklődés* és a *végzettséggel való könnyebb elhelyezkedési lehetőség* volt.

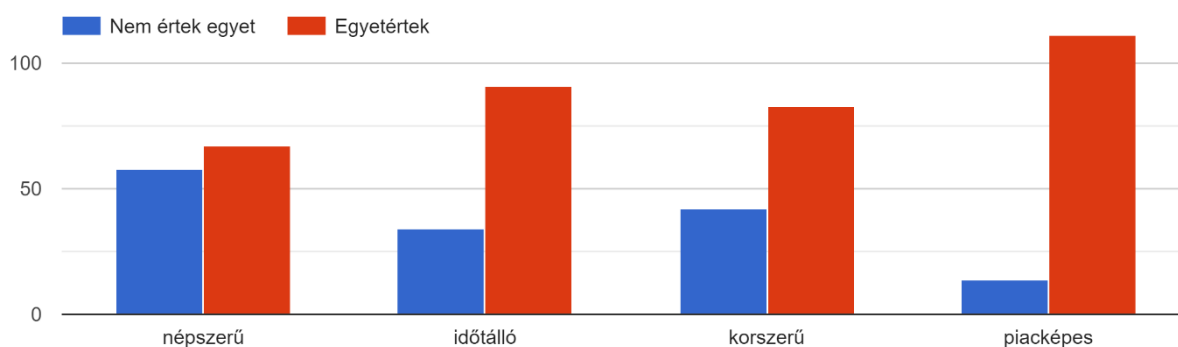
7.2.2.1. Jelölje be, hogy mennyire ért egyet az alábbiakban megfogalmazott állításokkal. Minden sorban csak egy választ jelöljön meg!

Mindössze négy pozitív állítást emeltünk bele a kérdőívbe, mivel a válaszok alapján aki nem ért egyet az adott állítással, annál az állítás ellenkezőjét vélelmeztük.

A mérlegképes könyvelői végzettség...	Egyetért	Nem ért egyet
...népszerű	67	58
...időtálló	91	34
...korszerű	83	42
...piacképes	111	14

5.táblázat A mérlegképes könyvelői szakma megítélése a hszámviteli szakemberek szerint

Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

12. ábra A mérlegképes könyvelői szakma megítélése a számviteli szakemberek szerint

Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

Kiugróan sokan, a 125 főből 111-en (88,8%) tartották *piacképesnek* a mérlegképes végzettséget, ami egybecseng az előző kérdés során kapott eredményekkel – ugyanis ott a második legfőbb motiváció a pályaválasztás során valóban az volt a megkérdezettek között, hogy úgy érezték, könnyebben fognak tudni elhelyezkedni a végzettség megszerzése után. Felmerült bennem a kérdés, hogy aki nem jelölte be a motivációk közül a könnyebb elhelyezkedést, viszont a piacképességet igen, annak vajon a személyes, szakmai pályafutása során szerzett tapasztalatokból alakult ki ez a véleménye, vagy esetleg más okból kifolyólag?

Páronként vizsgálva a 2/1. kérdésre adott válaszokat a „Népszerű” állításhoz viszonyítva

Népszerű	Válaszok száma	Időtálló		Korszerű		Piacképes	
		Egyetért	Nem	Egyetért	Nem	Egyetért	Nem
Egyetért	67	51	16	49	18	61	6
Nem ért egyet	58	40	18	34	24	50	8

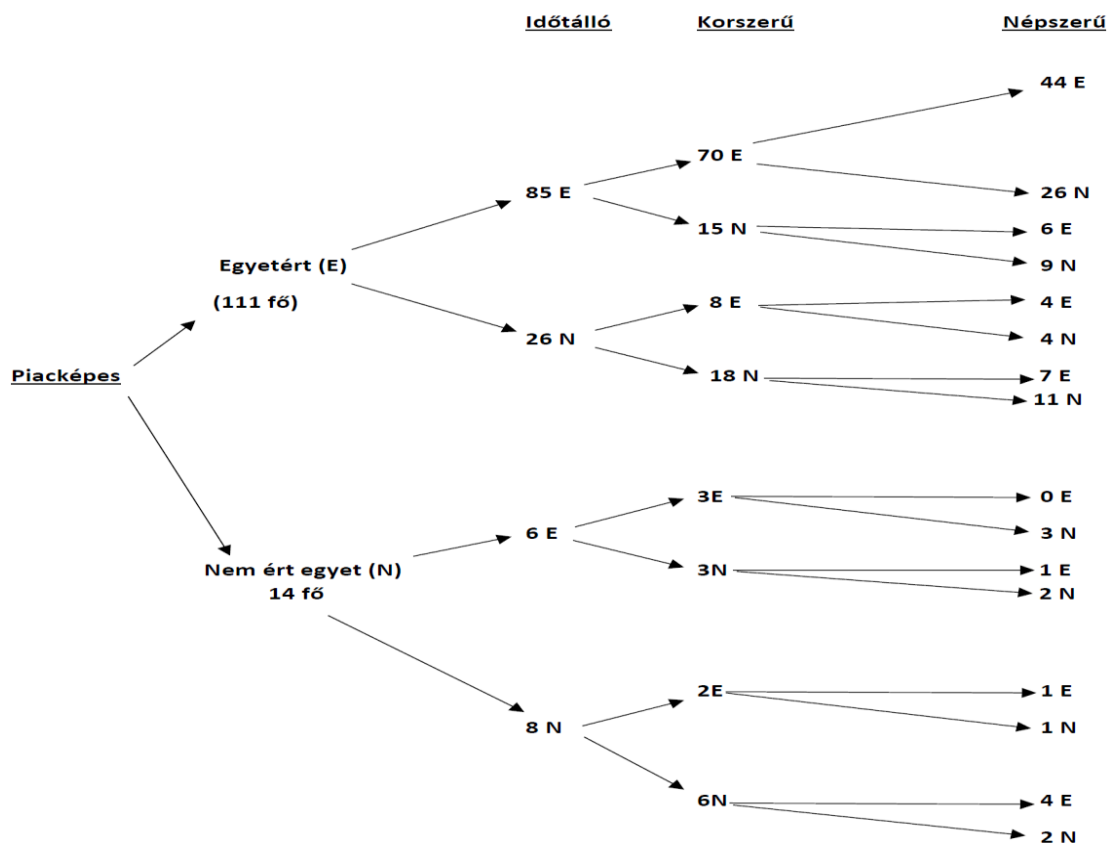
6.táblázat Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

Páronként vizsgálva a 2/1. kérdésre adott válaszokat a „Piacképes” állításhoz viszonyítva

Piacképes	Válaszok száma	Időtálló		Korszerű		Népszerű	
		Egyetért	Nem	Egyetért	Nem	Egyetért	Nem
Egyetért	111	85	26	78	33	61	50
Nem ért egyet	14	6	8	5	9	6	8

7.táblázat Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

Nem véletlen tehát, hogy a piacképesség volt az a tulajdonság, amely kiindulópontként szolgált a „válasz-fa” elkészítése során, amelyet az 5. ábra szemléltet.

13.ábra Válaszfa a kérdőív 2/1. kérdéséhez

Forrás: Saját szerkesztés

A szélsőségeket vizsgálva, a válaszadók közül 44 tartotta egyszerre népszerűnek, időtállóknak, korszerűnek és piacképesnek is a mérlegképes végzettséget (35,2%). Piacképesnek és időtállóknak 85 fő tartotta, tehát ennyien gondolták úgy, hogy nem csak jól el lehet helyezkedni vele, de a végzettség ezt hosszú távon is lehetővé teszi. Akik ezek mellett korszerűnek is tartották a végzettséget, azok 70-en voltak, tehát még mindig a döntő többség úgy gondolta, hogy az ott megszerzett tudás jól alkalmazható a mai modern, digitalizált, folyamatosan változó világban történő munkavégzés során is. Azt, hogy nem tartják népszerűnek (mindösszesen 67-en jelölték be, azaz 53,6%). Emögött számos ok állhat – nézeteim szerint egyrészt az élethosszig tartó tanulás, amit a fiatalok közül kevesen hajlandóak bevállalni-, másrészt a későbbi, szabad válaszokból is jól kiolvasható az adminisztratív és adatszolgáltatási kötelezettség terheinek növekedése, nevezetesen az, hogy a számviteli szakemberek ma számos, nem klasszikus könyvelési feladatot is ellátnak, amit szinte már el is várnak tőlük. Sok szakember tehát –

alkalmazkodva a szolgáltatást igénybe vevők igényeihez – „bevállalta” ezeket is, és felfogta úgy, hogy a szakma velejárója, a változásokhoz alkalmazkodni kell, de valahol ez a szám azt is mutatja, hogy sokan bizony „nem azt kapták” az életben ettől a végzettségtől, amit vártak.

A másik szélsőség egy öröndetes tény volt, mindössze két válaszadó nem értett egyet egyetlen állítással sem. A szabad válaszos részben szívesen olvastam volna javaslatot erre vonatkozóan, hogy ha a mérlegképest nem tartják sem piacképesnek, sem időtállóknak, sem korszerűnek vagy népszerűnek, akkor véleményük szerint mely végzettség az, ami viszont képes lehet ezen követelményeknek megfelelni? A kérdés, azt gondolom, már csak a mérlegképes képzés OKJ-s rendszerből való kivezetése okán is megérne egy (vagy inkább több) misét.

Az erre a részre kapott válaszokból tehát összességében az derült ki, hogy a szakmabeliek döntő többsége piacképesnek és időtállóknak tartja a mérlegképes végzettséget, viszont a népszerűséget tekintve van ok az aggodalomra – mert ez sajnos egyfajta prognózis is lehet az utánpótlás tekintetében.

7.2.2.2. Jelölje, hogy mely állításokkal ért egyet! A mérlegképes végzettség... *

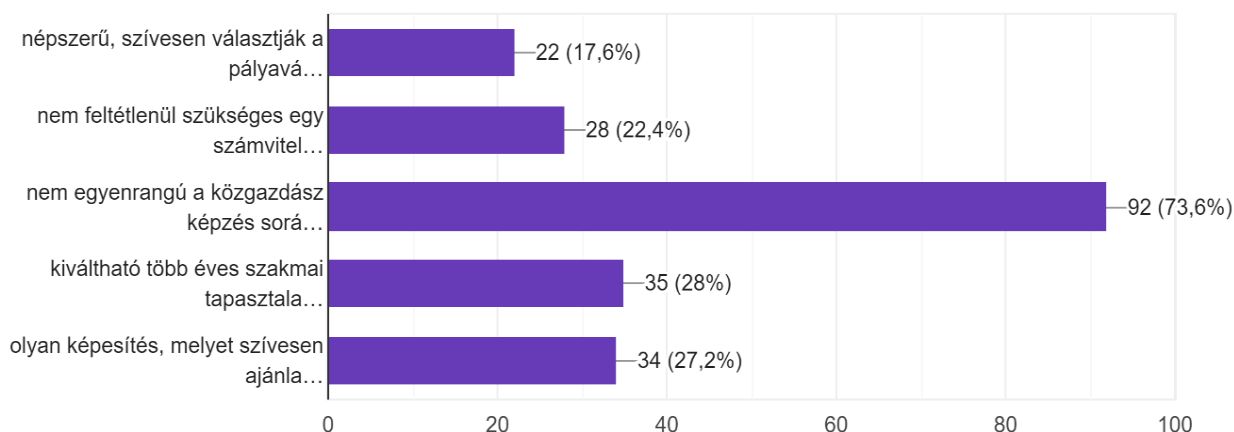
A válaszadók a kérdésre az alábbi válaszlehetőségekből választhattak:

1. népszerű, szívesen választják a pályaválasztás előtt állók.
2. nem feltétlenül szükséges egy számveteli területen dolgozó számára.
3. nem egyenrangú a közgazdász képzés során szerzett ismeretekkel.
4. kiváltható több éves szakmai tapasztalattal.
5. olyan képesítés, melyet szívesen ajánlanék a jövő nemzedékének.

A kérdőív 2/2. kérdésére adott válaszok

Válasz/ Válaszok száma	1	2	3	2	2	2	3	3	2	2	3	2	3	3	4	3	5	4	2	Összesen
1	2									3	1	6	2	1	1	1	1	1	3	22
2	1				3	11	4	3	1					1	1	1	1	1		28
3	40	9	3	12		11	4	3				6	2			1	1	1		93
4	10	9	3		3		4			3	1			1	1		1			36
5	7		3	12				3	1		1		2		1		1	1	3	49

8.táblázat Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

14. ábra A számviteli szakemberek mérlegképes szakmáról alkotott véleménye

Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

A válaszadók közül 60 fő csak egy-egy állítással értett egyet. 2 állítást 47-en, 3 állítást 15-en, 4 állítást ketten, míg mind az 5 állítást mindössze 1 fő tartott elfogadhatónak.

Kiugróan sokan (93-an) jelölték meg a 3. állítást, azaz azt, hogy a mérlegképes végzettség nem egyenrangú a közgazdász képzés során szerzett ismeretekkel. Ez a kitöltők 74,4%-a, azaz majdnem $\frac{3}{4}$ -e. Kicsit provokációnak is szántam ezt az állítást, ugyanis kíváncsi voltam rá, mennyien gondolják úgy, hogy a mérlegképes végzettség kivezetése után a közgazdász diploma nem fogja megoldani a helyzetet az utánpótlás tekintetében, ergo a végzettség kivezetése az OKJ-s rendszerből egy hatalmas űrt fog hagyni maga után. Szerencsére sokan értették is, és ennek megfelelően reagáltak is az állításra. Hogy a végzettségre nagy szükség van, az abból is jól látszik, hogy a válaszadók közül mindössze 36 fő gondolja úgy, hogy a mérlegképes végzettség kiváltható több éves szakmai tapasztalattal.

Ami még nagyon beszédes számomra, az az, hogy bár 49-en (39,2%) ajánlanák a mérlegképes végzettség megszerzését a jövő nemzedékének, ugyanakkor csak 22-en (17,6%) tartják népszerűnek, olyannak, amit szívesen választanak a pályaválasztás előtt állók. Ez egybevág az előző kérdésre kapott válaszokkal, ugyanis abból is az derült ki, hogy csak kevesen tartják népszerűnek a mérlegképes végzettséget, ami ismét csak nem ad túl sok okot a derűlátásra a jövőt illetően. Főleg, mivel a megkérdezettek alig több, mint $\frac{1}{3}$ -a ajánlaná csak a jövő nemzedékének. Hogy miért, arról részben a következő, részben a 8. kérdés szabad válaszaiból kapunk majd képet.

7.2.2.3. Indokolja röviden az utolsó állítással kapcsolatos választát!

E téren volt némi félreértés, hiszen többen úgy értették, hogy az általuk utolsónak bejelölt állítást indokolják, hogy miért ezt választották. Így többen is arra reflektáltak, miért is nem tartják egyenrangúnak a mérlegképes és a közgazdász képzés során szerzett ismereteket. Mivel ezt rengetegen bejelölték, így sokan reflektáltak is rá.

Ami egyértelműen kiderült a válaszokból, az az, hogy semmiképp sem tartják egyenrangúnak a két végzettség során megszerzett tudásanyagot. Két válaszban is szó szerint ezt olvastam: minden könyvelő közgazdász, de nem minden közgazdász könyvelő. Ez, azt gondolom, sok mindent elárul. Többen is kifejtették, hogy a közgazdász képzés egy sokkal szélesebb spektrumú, komplexebb, több területet átfogó tudást ad, mint a mérlegképes végzettség. Ugyanakkor számvitelből nem feltétlenül nyújt olyan mélységű ismereteket, mint a mérlegképes végzettség. Ugyancsak többen kiemelték, hogy maga a két képzés abban is eltér, hogy míg a közgazdászképzés elméletibb, a mérlegképes inkább gyakorlatiasabb tudásanyagot ad. Szintén többen kiemelték, hogy mennyit számít a gyakorlat, mert csak annak során válik a megszerzett ismeretekből a mindennapokban jól hasznosítható tudás. Volt, aki eleve nem is tartotta relevánsnak a két képzettség összehasonlítását.

Azok között, akik arra válaszoltak, hogy miért ajánlanák, avagy sem a jövő nemzedékének ezt a végzettséget, volt olyan, akinek a válaszából egyértelműen kitűnt a szakma szeretete: azért ajánlaná, mert érdekes, sokoldalú, mindig változik, sohasem unalmas. Volt, aki szerint jó alapokat és megbízható tudásanyagot ad, volt, aki gazdasági területen nélkülözhetetlennek tartja. Olyan is volt, aki szerint azért jó, mert könyvelőkre mindig szükség lesz, más szerint jövőt biztosít, megint csak más azt írta, hogy könnyebb vele elhelyezkedni. Van, aki szerint azért jó, mert nem egyfajta langyosvízben tölti az ember a szakmai pályafutását.

Aztán volt olyan is, aki az árnyoldalt sem félt bemutatni: határidők, rengeteg munka, jogszabályok útvesztője. Sokkal bonyolultabb, mint kívülről látszik, kevés magánélet, növekvő adatszolgáltatási kötelezettségek. Ez utóbbit többen is kiemelték, hogy egyre több terhet ró a szakemberekre a mindennapi munka során.

Többen is írták – és e fölött semmiképp sem szabad elsiklanunk -, hogy a szó szoros értelmében vett könyvelői munka, a szakma átalakulóban van. Volt, aki megemlítette a digitalizációt, mint tényezőt, szerinte idővel akár teljesen kiválthatja a klasszikus könyvelői munka nagy részét,

amelyre nem lesz szükség. Erre rimel az a vélemény is, mely szerint a mérlegképes végzettség „3 év múlva semmire sem lesz elég”.

A szakemberek tehát világosan érzékelik, hogy a változás már beköltözött a szakma mindennapjaiba is, amelyhez igazodni kell – én is úgy gondolom, hogy önmagában a könyvelni tudás kevés lesz, sőt, valóban fennáll annak a lehetősége, hogy a klasszikus könyvelői szakma tényleg el fog tűnni, illetve mást fogunk érteni alatta, mint azt megelőzően.

7.2.3. Ha most állna pályaválasztás előtt, ismét a számviteli szakterületet választaná?

☒ Igen 79 fő (63,2%)

☒ Nem 46 fő (36,8 %)

Beszédes ez a két szám, és teljesen követi az eddigi kérdésekre kapott válaszok alakulását.

Ha visszaugrunk az 1. kérdésre, akkor az arra kapott válaszokból az látszott, hogy a válaszadók 66,4%-a a szakma iránti érdeklődésből lépett erre a pályára. 63,2%-uk pedig újfent ezt a területet választaná, tehát lehet mondani, hogy az érdeklődés a legerősebb motiváció, és aki ilyen indíttatásból lett számviteli szakember, az a nehézségek ellenére is a pályán maradna, ha újra választhatná azt. A 2/3. kérdésre adott válaszokban pedig többen kiemelték a sokoldalúságot, változatosságot, azt, hogy érdekes, nem unalmas, hogy nem egy „langyos víz”, ami szintén megtartó erő lehet.

A kitöltők picit több, mint 1/3-a nem lépne újra számviteli pályára. Részben, azt gondolom, ez visszavezethető a motivációs tényezőre (mennyire belső, saját), illetve a 2/3. kérdésre adott válaszokból is kiolvasható, hogy milyen okai lehetnek annak, hogy egy számviteles kiábrándul a munkájából. Növekvő terhek, határidők, egyre szövevényesebb és kiterjedtebb adatszolgáltatási kötelezettség stb. A szakmában bekövetkező változásokhoz való alkalmazkodás is van, aki számára kihívást jelenthet, hiszen akik régóta vannak a pályán, tőlük sokkal nagyobb erőfeszítést igényel élni a digitalizáció adta lehetőségekkel, lépést tartani a folyamatos technikai- ügyviteli változásokkal, fejlődéssel.

7.2.4. Jelölje, ha egyetért az alább megfogalmazott állításokkal!

A megfogalmazott 10 állításból mindössze eggyel értett egyet 6 fő, kettővel 13 fő, hárommal 34 fő, négyvel 38 fő, öttel 28 fő, hattal pedig 6 fő. A válaszokban 64 féle variáció volt megfigyelhető, amelyből 39 variáció mindössze 1-1 válaszadóra volt jellemző.

A válasz variációk gyakorisága 1 és 14 közötti, amiből összevetve a válaszadók számával egyik sem tekinthető dominánsnak.

A kérdőív 4. kérdésére adott válaszok

Állítás	Egyetértés
1. A munkám változatos és sokoldalú.	72
2. Annak idején nem saját elhatározásból választottam ezt a pályát.	23
3. A munkám erkölcsileg és társadalmilag is megbecsült.	33
4. A munkám nem nyújt számomra biztos megélhetést.	4
5. A munkám során jó kapcsolatot alakítottam ki az ügyfeleimmel.	84
6. A digitalizáció következtében egyre nehezebb lesz elhelyezkedni ezen a területen.	24
7. A munkám folyamatos fejlődést igényel emberileg és szakmailag egyaránt.	112
8. Úgy érzem, a munkám sem erkölcsileg, sem társadalmilag nincs megbecsülve.	36
9. A munkám biztos megélhetést nyújt számomra.	52
10. A munkám már nem tartogat új kihívásokat számomra,	20

9.táblázat Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

A legmagasabb létszámú, 14 fő által adott válasz 5 állítással értett egyet, melyek az alábbiak:

1. A munkám változatos és sokoldalú
3. A munkám erkölcsileg és társadalmilag is megbecsült.
5. A munkám során jó kapcsolatot alakítottam ki az ügyfeleimmel.
7. A munkám folyamatos fejlődést igényel emberileg és szakmailag egyaránt.
9. A munkám biztos megélhetést nyújt számomra.

Az 1., 7., 9. állítások megjelölése nem meglepő, hisz a 2/3. kérdésben többen is megjegyezték, hogy a munkájukat azért szeretik (azért ajánlanák), mert változatos, sokoldalú, nem éppen „langyos víz”. Többen kifejtették szintén az előzőekben, hogy érzékelik, hogy a szakma változik, folyamatosan lépést kell tartani a fejlődéssel, így a 7. állítás nagy arányú megjelölése sem meglepő, a válaszadók 89.6%-a érezte igaznak. Azzal az állítással, hogy biztos megélhetést nyújt, a válaszadók 41,6%-a értett egyet, ugyanakkor ott szerepelt a legmagasabb létszámú válaszvარიációk között. Ha gondolatban visszaugrunk az 1. kérdés eredményeihez, akkor ez is megerősíti azt, hogy a könnyebb elhelyezkedés, és ezáltal a biztos kereseti lehetőség komoly motivációs tényező volt a számveteli pályára lépésben.

Az ügyfelekkel való jó kapcsolat kialakítását összességében a kitöltők 67.2%-a érezte igaznak, ami szerintem egyfajta prognózis is lehet arra nézve, hogy a szakmában egyre nagyobb hangsúlyt fog kapni az ügyfelek igényeire szabott szolgáltatásnyújtás, a tanácsadás. Azaz kiemelt szerepe lesz az empátiának, a rugalmasságnak és a rendszerben való gondolkodásnak. Ez a folyamat a jelölések számából ítélve már elindult.

Azzal, hogy egy számviteli szakember munkája erkölcsileg és társadalmilag is megbecsült, mindössze a válaszadók 26,4%-a értett egyet, ami nagyon kevés. Volt olyan szakember, aki a 2/3. kérdésre adott válasza során ki is fejtette, hogy úgy érzi, hogy nincs megbecsülve a munkája. Ha megnézzük, hogy a megbecsültség, mint motivációs tényező csak a szakemberek 4%-ánál játszott szerepet a pályaválasztásban, ez egy újabb intő jel lehet, hogy ideje megkongatni azt a bizonyos vészharangot, és tenni valamit annak érdekében, hogy ez a tendencia változzon.

7.2.5. Jelölje be, hogy mennyire ért egyet az alábbiakban megfogalmazott állításokkal!

A szélsőségeket megvizsgálva azt látjuk, hogy abban szinte teljes volt az egyetértés a kitöltők között, hogy egy számviteli szakembernek a jövőben is naprakésznek és precíznek kell lennie. Ha jobban belegondolunk, ebben nincs is semmi különös, hiszen a világ és ezzel együtt a szakma is folyamatosan változásban van, ehhez pedig alkalmazkodni kell.

A kérdőív 5. kérdésére adott válaszok

A jövő számviteli szakembere...	Nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Inkább egyetértek	Egyetértek
analitikus gondolkodású	10	17	50	48
rugalmas	4	11	41	69
kreatív	5	22	43	55
naprakész	1	2	31	91
empatikus	10	27	51	37
precíz	1	4	29	91
alkalmazott	24	60	34	7
főleg tanácsadással foglalkozik	4	14	56	51
informatikus	11	40	43	31
ügyfél-központú	2	9	49	65
jól tűri a monotonitást	7	26	53	39
csapatjátékos	6	18	52	49
nyitott az újdonságokra	1	11	49	64
önálló számviteli szolgáltató	4	34	54	33

10.táblázat Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

A kitöltők szerint a jövő számviteli szakembere (az inkább egyetértek és egyetértek válaszok összegzése alapján):

1. Naprakész (97,6%)
2. Precíz (96%)
3. Ügyfél- központú (91,2%)
4. Nyitott az újdonságokra (90,4%)
5. Rugalmas (88%)
6. Főleg tanácsadással foglalkozik (85,6%)
7. Csapatjátékos (80,8%)
8. Analitikus gondolkodású és kreatív (mindkettő 78,4%)
9. Jól tűri a monotonitást (73,6%)
10. Empatikus (70,4%)
11. Önálló számviteli szolgáltató (69,6%)
12. Informatikus (59,2%)
13. Alkalmazott (32,8%)

Az adójogszabályok naprakész ismeretétől kezdve az adatszolgáltatási kötelezettségen át a technikai újításokig, egy számviteli szakembernek ezekkel tisztában kell lennie. Hatékonyan pedig akkor tud működni, hogyha ezen ismereteket precízen, pontosan alkalmazza és ülteti át a gyakorlatba a mindennapi munka során.

Szintén 90% feletti volt az egyetértés abban, hogy egy számviteli szakember ügyfél- központú és nyitott az újdonságokra. Az előző gondolatmentet továbbfűzve ez is teljesen érthető, hiszen ha egy számviteli szakember, mint szolgáltató a jövőben is jelen akar lenni a piacon, akkor a naprakész ismereteit precízen, az ügyfelek igényeit a lehető leginkább figyelembe véve alkalmazza. Ehhez viszont nélkülözhetetlen, hogy nyitott és befogadó legyen az újdonságokra is. Ide kapcsolnám a rugalmasságot is, melyet a többség szintén a jövő számviteli szakembere egyik erősségének tart, hiszen enélkül a folyamatos változásokhoz, az eltérő ügyfél-igényekhez való alkalmazkodás lehetetlen is lenne.

A fentiek tükrében pedig egyáltalán nem meglepő, hogy a kitöltők 85,6%-a szerint a jövő a tanácsadásé, tehát egy számviteli szakember főleg ezzel foglalkozik. 80,8% gondolta úgy, hogy fontos a csapatjátékos attitűd, ami, a tanácsadói tevékenység komplexitása miatt a jövőben vélhetőleg még inkább előtérbe fog kerülni. Bár itt jegyezném meg, mint szakmabeli, hogy erre a képességre most is nagy szükség van, sok esetben nem tudunk továbbhaladni 1-1 munkafolyamattal anélkül, hogy nem kapunk meg egy bizonyos információt X kollégától.

Ami érdekes volt számomra, az az, hogy egyformán fontosnak találták az analitikus gondolkodást és a kreativitást, amelyek ránézésre mintha ütnék egymást, de azt gondolom, hogy ez nem így van. Hiszen a gyakorlati munka során sokszor tapasztaljuk, hogy a részletekben

rejlük a lényeg, 1-1 probléma megoldásakor pedig igenis jól kamatoztatható a kreativitás. (Időnként még én is meglepődöm saját magamon, pedig alapvetően kreatív embernek tartom magam!) A tanácsadói munka térhódításával várhatóan ezek jelentősége is nőni fog.

70% feletti az egyetértés a monotonitástűrés és az empátia tekintetében is. Előbbit, azt gondolom, magyarázni sem szükséges, mindenki tudja, hogy sajnos vannak rutin feladatok, melyek se nem érdekesek, se nem változatosak, sőt, kimondottan idegölőek és unalmasak tudnak lenni. Ez azonban senkit nem érdekel, mert meg kell csinálni őket (pl. bevallások, melyek azért tudnak izgalmas pillanatokot okozni – sokszor nem jó értelemben!). Ez a képesség a jövőben is fontos lesz, még ha az információáramlás platformjai, módja folyamatosan változóban vannak is.

Ha visszatekintünk arra a megállapításra, hogy a tanácsadás a jövő a kitöltők szerint, akkor nem meglepő az empátia fontosságának elismerése. Aki emberekkel akar foglalkozni, azok számára nélkülözhetetlen, a jó hír pedig az, hogy ez tanulható, fejleszthető.

Annak ellenére, hogy azt írtuk, a nagy többség afelé hajlik, hogy a jövőt a tanácsadásban lássa, 69,6% gondolja úgy, hogy a jövőben egy szakember e tevékenységet önálló szolgáltatóként fogja ellátni. Ha egy másik aspektusból nézzük, akkor viszont a kitöltőknek kb. 1/3-a gondolja úgy, hogy egy számviteli szakember alkalmazottként fog tevékenykedni, ez a két adat nagyjából stimmel is, és ismét csak azt a prognózist erősíti, hogy a jövő számviteli szakembere tanácsadóként fog leginkább dolgozni.

Mindössze a kitöltők 59,2%-a gondolja úgy, hogy a jövőben egy számviteli szakembernek egyben informatikusnak is kell lennie. Bár tény, hogy a technikai fejlődés, a digitalizáció miatt e területen is lépést kell tudni tartaniuk a szakembereknek, de ehhez az én véleményem szerint is elég egy magabiztos felhasználói szintű informatikai tudás, melyre lehet építeni és amely folyamatosan fejleszthető, bővíthető.

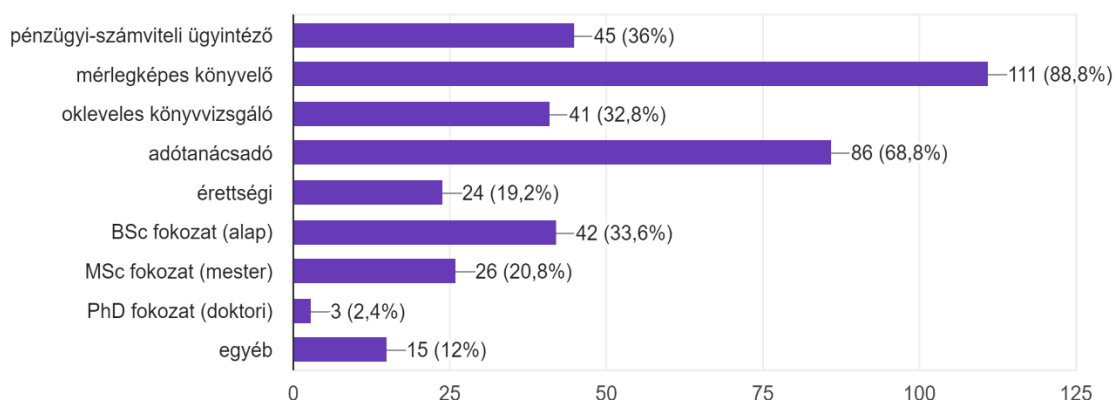
7.2.6. Ön szerint milyen végzettséggel / végzettségekkel kell rendelkeznie a jövő számviteli szakemberének? (Többet is megjelölhet!)

56 féle válasz variáció érkezett erre a kérdésre. Az egyes válasz variációk gyakorisága 1 és 13 között volt. A legtöbben, 13-an a jövő számviteli szakemberének mérlegképes és adótanácsadói végzettséget vizionáltak.

A kérdőív 6. kérdésére adott válaszok

Végzettség	Válaszvariációk száma	Gyakoriság
Pénzügyi-számviteli ügyintéző	22	45
Mérlegképes könyvelő	45	111
Okleveles könyvvizsgáló	22	41
Adótanácsadó	35	86
Érettségi	16	24
BSc fokozat (alap)	21	42
MSc fokozat (mester)	18	26
PhD fokozat (doktori)	1	3
Egyéb	10	15

11.táblázat Forrás: saját szerkesztés a kérdőív adatai alapján

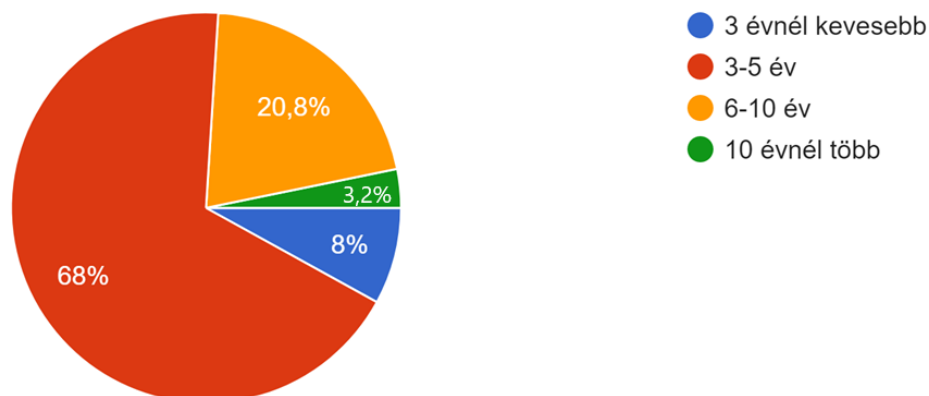

15. ábra A jövő számviteli szakembere számára szükséges képesítések megoszlása a számviteli szakemberek szerint

Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

Ez az eredmény is tükrözi azt, amit az előző kérdésekből már megállapíthattunk: a mérlegképes végzettségre, mint olyan, igenis szükség van, a jövő pedig egyértelműen a tanácsadásé. Újabb bizonyíték arra, hogy a klasszikus könyvelői szakma, a feladatok erőteljesen átalakulóban vannak.

7.2.7. Ön szerint a jövő számviteli szakemberének mennyi gyakorlattal kell rendelkeznie ahhoz, hogy önálló számviteli tevékenységet végezhesen?

16. ábra Az önálló számviteli tevékenységhez szükséges gyakorlati tapasztalat nagyságának megoszlása a számviteli szakemberek szerint.

Forrás: saját szerkesztés, a kérdőív adatai alapján

Az eredmény itt is önmagáért beszél, a válaszadók 68%-a gondolta úgy, hogy 3-5 év tapasztalat szükséges az önálló számviteli tevékenység végzéséhez a jövőben. A 2/3. kérdésre adott válaszok között több olyat is találunk, mely szerint ez a szakma kimondottan gyakorlatigényes, azaz ezt is a mindennapi munka során, a gyakorlatban lehet a leginkább megtanulni. Ha belegondolunk abba, hogy a jelenleg érvényben lévő szabályozás szerint egy mérlegképes könyvelő 3 év gyakorlati tevékenység után lehet regisztrált, azaz írhat alá beszámolót, illetve, hogy az előző kérdések során kirajzolódott előttünk a tanácsadói lét, mint prognózis, úgy teljesen jogosnak érzem én is a 3-5 évet. 6-10 év már nem biztos, hogy kell, azon is múlik, hogy mely területen szerez tapasztalatot és kíván a későbbiekben önállóan tevékenykedni a számviteli szakember. Mivel a tanácsadás egy átfogóbb, komplexebb szemléletmódot kíván, így én az 5 évet tartom nagyjából realitásnak, legalábbis jómagam ennél kevesebb tapasztalattal a hátam mögött egész biztosan nem vágnék neki az önálló tevékenységnek.

7.2.8. Kérem, ossza meg velem, ha a témához kapcsolódóan olyan fontos észrevétele, meglátása van, amelyre a kérdőív nem tért ki!

Erre a kérdésre nem volt kötelező válaszolni, mégis sokan érezték úgy, hogy lenne mondanivalójuk. Voltak, akik nagyon kedves személyes üzenetet bújtattak el ide számomra, ezek nagyon jólestek, és olyan emberektől jöttek, akik szeretik a szakmájukat. Sőt, volt, aki ezt írta, hogy reméli, hogy én is annyira fogom majd szeretni a szakmát, mint ő. Volt olyan is, aki gratulált a kérdőívhez, de olyan is, aki számára nem minden volt egyértelmű benne. Én ezt sem vettem zokon, hisz azt gondolom, az ember minden észrevételből, hibából profitálhat.

Kicsit kevésbé személyes vizekre evezve, aki konkrétan a témával kapcsolatos meglátásait osztotta meg, azok közül a leggyakrabban megjelenő egyik észrevétel az az volt, hogy a könyvelőknek lassan mindenhez IS érteniük kell a könyvelés mellett (aminek a jelentősége egyre inkább eltörpül). Adózás, pénzügy, informatika, munkajog, munkaügy stb. Többen kiemelték, hogy a növekvő adminisztrációs terhek miatt egyre több a munkájuk. Az is több véleményben megjelent, hogy ez a szakma állandó tanulást és naprakészséget kíván, nem csak a jogszabályi változások, hanem a digitalizáció térhódítása miatt is. Volt, aki kimondta, hogy itt már nem elég pusztán a könyvelői díj emelése, mert egyszerűen már az idő nem elegendő ezeknek a feladatoknak az együttes ellátására. Volt, aki szerint ez teljesen „kinyírja” a munkáját, és volt, aki szerint pont emiatt érdekesebb is csapatban dolgozni. (Ezt támasztja alá az, hogy az 5. kérdésben a jövő számviteli szakembere számára a kitöltők 80,8%-a fontosnak tartotta a csapatjátékos attitűdöt.)

Ugyancsak többen kiemelték azt, hogy a valódi tudást ebben a szakmában a gyakorlatban eltöltött évek hozzák meg. Volt, aki a felsőfokú végzettség megszerzéséhez kötné a mérlegképes megszerzését, és olyan is, aki alapvetően a mérlegképes képzés vizsga-és eredményközpontúságán változtatna, hogy a képzést elvégzők képesek legyenek a rendszerszemléletű gondolkodásra, mert ez nagyon hiányzik.

Többen firtatták a jövőt, mint olyat, utaltak az erősen terjedő kontrolling szemléletre, volt, aki szerint ebbe az irányba tolódik a szakma. Volt, aki szerint egy számviteli szakember önállósodását leginkább az befolyásolja, hogy meg tud-e felelni az adóhatóság támasztotta kötelezettségeknek, illetve, hogy komplex gondolkodásmóddal kell rendelkeznie, és fontos szerepe van a tanácsadásnak, különösen adózási területen, de e téren is leginkább a gyakorlatban lehet a legtöbbet tanulni.

Kaptam 3 olyan kérdést, amelyek mellett nem tudok elmenni, bár erősen kétlem, hogy ezeket az én tisztém lenne megválaszolni, és e kutatás keretein belül semmiképp sem lehetséges, mert mindegyik megérne egy külön misét önmagában is. A kérdések az alábbiak voltak:

1. Elgondolkodott-e azon, hogy mennyire lehet meghatározó a magyar számviteli szakemberek véleménye nemzetközi szinten?
2. Eltérhet-e a nemzetközi trendektől a magyar számviteli szakma jövője? Létezik "magyar modell" ezen a téren!
3. Hol fog Ön szerint eldőlni, és ki(k) fogják eldönteni, hogy mi lesz ebben a szakmában a jövő?

Az alábbiakban ismertetném a kérdések nyomán bennem megfogalmazódott gondolatokat. A 3. kérdésre tudnám a legegyszerűbb választ adni: ha én ezt meg tudnám válaszolni, jó eséllyel ott lennék a közgazdasági Nobel-díjra jelöltek között, mert ez talán ma a szakma egyik legégetőbb kérdése. Csak azt tudom, hogy ez nem mikroszinten, azaz a mi szintünkön fog eldőlni, inkább a makro-és globális szinteken lenne érdemes kutakodni a válasz után. A mikroszintű kutatási eredmények során feltárt problémák, vélemények viszont segítséget nyújthatnak abban, hogy a makro-és globális szinten a leginkább megfelelő döntéseket, intézkedéseket lehessen meghozni és foganatosítani.

Az 1. és 2. kérdésre válaszolva:

Nem tudom, mennyire lehet mérvadó a magyar szakemberek véleménye nemzetközi berkekben. Azt gondolom, hogy bár számos kiváló szakember él és dolgozik kis hazánkban, mi túlságosan kicsi ország vagyunk ahhoz, hogy érdemben befolyásolni tudjuk a nemzetközi viszonyok alakulását. Ettől függetlenül azt mondom, érdemes minél több, a hazai szakemberek véleményét összegyűjtő, feltáró kutatást folytatni, hiszen csak így tudjuk hallatni a hangunkat, és eljuttatni azt a világ minél nagyobb szegmensébe.

Azt gondolom, létezik magyar modell, sőt, igazából létezik akár annyi modell is, ahány ország van, hiszen minden ország számos egyéni sajátossággal, történelmi, gazdasági, kulturális, jogszabályi stb. háttérrel rendelkezik. A modellek megalkotása azonban már tényleg túlmutat e kutatás keretein, ez szintén olyan kérdés, amely önálló kutatási témaként is megállja a helyét.

8. A KUTATÁSI KÉRDÉSEKRE ADOTT VÁLASZOK

A kutatásom során 6 kérdésre kerestem a témában elvégzett szekunder és primer kutatás segítségével a választ. A kutatás részletes eredményeit a dolgozat 2-7. fejezetében ismertettem. Ebben a fejezetben a kutatási kérdések sorrendjében röviden összefoglalom a kiinduló kérdésekre adott válaszokat.

❖ *Milyen módon vázolható fel és milyen jellemzőkkel bír a számviteli szolgáltatások piaca Magyarországon?*

Az elvégzett szekunder kutatás alapján elmondható, hogy a hazai számviteli szolgáltatói piac törvényileg erősen szabályozott, a szabályozás mind a tevékenység tartalmára, mind a tevékenységet végzőkre kiterjed. Statisztikai, besorolási szempontból lehatárolt, elkülönített a többi tevékenységtől. A jogszabályok és a statisztikai szempontú besorolás megszabják a tevékenység kereteit, feltételeit, azok tartalmát. Mivel viszonylag kevés kutatás történt a témában, ezért a piacról inkább egyfajta tényvázlatot sikerült csak felállítani.

Ez alapján látható, hogy képesítést tekintve a számviteli szolgáltatók között a mérlegképes könyvelők száma sokszorososa az okleveles könyvvizsgálókénak; amit a primer kutatás során kapott eredmény is igazolt. Továbbá elmondható az is, hogy a szakmában jóval nagyobb arányban képviseltetik magukat a nők, mint a férfiak és az is, hogy a szakma „öregedőben” van. Ez utóbbi mind a primer, mind a szekunder kutatási eredmények alapján megállapítható. A primer kutatásból az is kiderült, hogy a hazai számviteli szolgáltatást végző szakemberek zöme saját (rész vagy teljes tulajdonú) vállalkozás vezetője, tagjaként végzi tevékenységét.

Fontos ismételten kiemelni, hogy mindez csupán tényvázlat, hiszen nem kaptam rálátást a teljes piacra. A mérlegképes könyvelők és a könyvvizsgálók hivatalos nyilvántartása, a tevékenységi körei és a tevékenységi formák között is sokszor nagy átfedések lehetnek, amelyek kiszűrésére nem volt célja jelen kutatásnak.

❖ *Mi motiválta a jelenleg számviteli szolgáltatóként tevékenykedőket a pályaválasztás során, miért szerezték meg a mérlegképes könyvelői képesítést?*

A legfőbb motivációja a pályára lépésnek és a végzettség megszerzésének a primer

kutatás alapján a megkérdezettek zöménél a szakmai érdeklődés (belső motiváció) illetve a könnyebb elhelyezkedés lehetősége (külső motiváció) volt.

A válaszadók 2/3-a ha tehetné, újból ezt a területet választaná.

❖ ***Hogy vélekednek a magyar számviteli szakemberek a mérlegképes végzettségről? Szüksége van-e rá szerintük a jövő számviteli szakemberének?***

A primer kutatásból kiderült, hogy a számviteli szakemberek elsöprő többsége piacképes és időtálló végzettségnek tartja a mérlegképes könyvelői végzettséget, és szükségesnek tartja a meglétét.

A jövő számviteli szakemberének a kitöltők jelentős hányada ilyen végzettséget képzel el, a másik végzettség, amelyet a többség bejelölt, az az adótanácsadói képesítés volt.

A jövő nagy kérdése, hogy ez milyen módon lesz lehetséges, így, hogy a mérlegképes könyvelői végzettség kivezetésre került az OKJ-s rendszerből?

❖ ***Hogy látják idehaza a szakemberek a számviteli szakma jelenét és jövőjét?***

A primer kutatás eredményét tekintve a hazai gyakorlati szakemberek nagy része úgy látja, hogy a számviteli tevékenységre a jövőben is szükség lesz, azonban szerintük a jövő egyértelműen a tanácsadás és az önálló szolgáltatóként való működése lesz.

❖ ***Szerintük mi fogja jellemezni a jövő számviteli szakemberét? Milyen készségek, képesítés szükséges valamint milyen keretek között fog megvalósulni a számviteli tevékenység?***

A szükséges készségek között kiemelt szerepet kapott a naprakészség, a precizitás, az ügyfél-központúság, a nyitottság az újdonságokra és a rugalmasság. Ezekre a készségekre nagy szükség van már most is, hiszen a szakma jelentős változáson megy keresztül, mely folyamat a jövőben várhatóan csak gyorsulni fog. A szakmában tevékenykedők legalább 3-5 év gyakorlati idő meglétét vizionálták a jövő számviteli szakemberének és kiemelt jelentőségűnek jelölték a csapatjátékos attitűd meglétét.

❖ ***Melyek azok a problémák, melyek leginkább veszélyeztetik a szakmát és megoldásra várnak?***

A számviteli szakma – a válaszadók és a jelenlegi piaci szereplők jellemzői alapján – egyértelműen öregszik. A helyzetet súlyosbítja, hogy a fiatalok között nem túl népszerű a számviteli pálya, egyre kevesebben választják ezt a területet.

További problémának látom a mérlegképes könyvelői végzettség kivezetését az OKJ-s rendszerből. A kitöltők többsége ugyanis a jövő számviteli szakembere számára ezt a végzettséget tartotta szükségesnek. Ugyanakkor – ahogyan arról már szó is volt-, noha a kitöltők többsége felsőfokú végzettségű, mégis kiemelték, hogy a közgazdász végzettség nem egyenértékű a mérlegképes könyvelői végzettséggel. Ebből következik, hogy a mérlegképes könyvelői végzettség – túlzás nélkül-, hatalmas űrt fog hagyni maga után, melynek „kitöltéséről” egyelőre még nincsenek ismereteink.

Egy másik fontos probléma, amely mellett nem mehetünk el, azok a kötelező adminisztrációval és adatszolgáltatással kapcsolatos többletterhek, melyeket több kitöltő is kiemelt. Itt, ezzel együtt fontos megemlítenem azt a problémát is, amely szerint egy számviteli szolgáltatónak nem elég csupán számviteli, hanem adózási, munkajogi, informatikai, bérelszámolási stb. ismeretekkel is kell rendelkeznie ahhoz, hogy ügyfelei növekvő igényeit kielégítse – azaz egy komplexebb, átfogóbb tudásra van szüksége: egyfajta tanácsadó szerepet tölt be. A gond ezzel pusztán az, hogy ezeket a könyvelésen kívüli plusz feladatokat sokszor maguk az ügyfelek eleve elvárják, a szolgáltató pedig – hogy megtartsa őket-, teljesíti is ezen elvárásokat, amely a leterheltség miatt hosszú távon jelentősen rontja az ügyfeleknek adott tanácsok komplexitását, hatékonyságát. Szintén itt érdemes figyelembe vennünk azt, hogy a számvitel és az adózás fogalma már szinte eggyé vált sokak fejében, így az adózási kérdésekben való jártasság alapelvárásnak számít. Azt gondolom, hogy ezen a ponton van lehetőségük a törvényhozóknak beavatkozni a szabályozásba annak érdekében, hogy ez a tendencia változzon.

A prognózis tehát egyértelműen a tanácsadás irányába mutat, azonban egyáltalán nem mindegy, hogy ezen tanácsadás milyen szolgáltatásokat foglal magába. Jómagam a megoldást nem elsősorban a könyvelési, szolgáltatási díjak emelésében, inkább a különböző területeken megfelelő kompetenciákkal rendelkező szakemberek közötti szövetségben és a hatékony csapatmunkában látom.

ÖSSZEGZÉS

Kutatásom során a számviteli szakmában napjainkban zajló változásokra, felmerülő problémákra reagálva a szakma jelenéről és jövőjéről igyekeztem képet kapni és egyben egyfajta prognózist felállítani. A kutatás kiinduló alapjaként 6 kérdést fogalmaztam meg.

Dolgozatom 1. fejezetében ismertettem a kutatás keretrendszerét és módszertanát. A felmerült kutatási kérdések megválaszolása érdekében primer és szekunder kutatást végeztem. A 2-6 fejezetben a szekunder kutatás során a témához kapcsolódó jogszabályok, előírások, a témához kapcsolódó szakirodalom áttanulmányozása, feldolgozása történt meg. A 7. fejezet a primer kutatás eredményeit tartalmazza. A primer kutatás során saját összeállítású, online platformon kitölthető kérdőívre kapott válaszok feldolgozását végeztem el.

A kutatási kérdések mindegyikére tudtam választ adni a kutatásom eredményeként. Ezek a válaszok azonban nem minden esetben teljeskörűek, nem is lehetnek azok. A számviteli szakemberek szemszögéből a szakmáról és annak jövőjéről alkotott kép egy nézőpontból világítja meg a vizsgált területet.

A kutatás jövőbeni kiterjesztésével, a számviteli rendszeren kívüli szereplők megkérdezésével a számviteli szakmai nézőpont és a külső nézőpont ütköztetésére is lehetőség nyílna, amely árnyaltabbá teheti a most felvázolt képet.

Elmondható ugyanakkor, hogy a jelen kutatás megállapításai hasznos adalékot jelenthetnek mind a számviteli szakma, mind a jogszabály alkotók, mind a szakmával kapcsolatos döntéshozók számára.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom:

Bakacsi Gyula: A szervezeti magatartás alapjai. Alaptankönyv Bachelor hallgatók számára, Semmelweis Kiadó, Budapest, 2015. pp. 72-79.

Balázsiné Farkas Katalin (2017) *A diplomás pályakezdő pénzügyi, számviteli és controlling szakemberek kompetenciái (I. rész)*. Controller info, V. évfolyam 2. szám pp. 34-43. .
http://real.mtak.hu/74689/1/ContrInf_beliv_2017-02_06.pdf (Letöltve: 2020.10.25.)

Balázsiné Farkas Katalin – Bélyácz Iván – Kardos Barbara – Kása Richárd – Szász Erzsébet (2019): A számvitel szakma etikai szempontú modellezése a számviteli szakemberek értékítélete alapján. *Statisztikai Szemle*, 97. évf. 12. sz. pp.1103-1153.

Boda Boglárka (2016): A teljesítmény és a motiváció kapcsolata, a vezető szerepe és felelőssége ezen folyamatok során. In: Dr. Keresztes Gábor (szerk.): *Tavaszi Szél- Spring Wind 2016, III. kötet*. Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége, pp.15-25.
<https://core.ac.uk/download/pdf/145235257.pdf#page=15> (Letöltve: 2020.11.12.)

Branyiczki Imre (1991): Motivációs elméletek. In: Vezetés-Szervezés II.(1991) Budapest: Aula Kiadó.

Budai Eleonóra (2007): A számviteli rendszer helye és szerepe változó világunkban, Ph.D. disszertáció, Pécs, PTE KTK

Ernst & Young (2020): COVID-19: melyik szakmában érezhetjük biztosnak az állásunkat?, Sajtóközlemény, 2020. október 13.

https://www.ey.com/hu_hu/news/2020-press-release/10/covid-19-melyik-szakmaban-erezhetjuk-biztosnak-az-allasunkat (Letöltve: 2020. 10. 29.)

Healy, K. (2016): A Theory of Human Motivation by Abraham H. Maslow (1942)
The British Journal of Psychiatry, 208, 313.p. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.115.179622>
(Letöltve: 2020.10.29.)

Kláminger Bence (2020): *Lesz-e szükség könyvelőkre – avagy a könyvelői szakma jövője*. Diplomamunka, 2020. Budapesti Gazdasági Egyetem Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg http://dolgozattar.repositorium.uni-bge.hu/25256/1/kl%C3%A1minger_bence_2020jan_publikus.pdf (Letöltve: 2020.10.25.)

KSH (2008) : TEÁOR'08 rövid leírás https://www.ksh.hu/teor_menu

KSH (2018): TEÁOR'08 Tartalom https://www.ksh.hu/teor_menu

Matiscsákné Lizák Marianna (szerk.) (2016). *Emberi erőforrás gazdálkodás* [Digitális kiadás.] Budapest: Wolters Kluwer Kft..
https://mersz.hu/hivatkozas/wk44_160_p1#wk44_160_p2 (Letöltve: 2020.10.18.)

Dr. Roóz József – Dr Heidrich Balázs (2010): *Vállalati gazdaságtan és menedzsment alapjai*. Budapest: Budapesti Gazdasági Főiskola.

Trigg, A.B. (2004): Deriving the Engel- curve: Pierre Bourdieu and the Social Critique of Maslow's Hierarchy of Needs. In: *Review in Social Economy.*, Vol. 62., Issue 3, pp. 393-406.
<https://doi.org/10.1080/0034676042000253987> (Letöltve: 2020.11.10.)

Zsoldos Ákos (2020): A láthatatlan ágazat, amit nem roppantott teljesen össze a koronavírus Magyarországon
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200506/a-lathatatlan-agazat-amit-nem-roppantott-teljesen-ossze-a-koronavirus-magyarorszagon-430102> (Letöltve: 2020.10.27.)

Jogszabályok:

2000. évi C. törvény a számvitelről, VIII. fejezet, 150. §
<https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0000100.TV> (Letöltve: 2020. 09. 18.)

2007. évi LXXV. törvény a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről, I. fejezet 2.,3. és 11. §
<https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0700075.TV> (Letöltve: 2020.10.24.)

Internetes források:

Nyugdíjba mennek a könyvelők. De hol az utánpótlás? - <https://www.penta.hu/blog/nyugdijba-mennek-a-konyvelok>

<https://5percado.hu/nyugdijba-mennek-a-konyvelok-de-hol-az-utanpotlas/>

(Letöltve: 2020.10.25.)

Regisztrált mérlegképes könyvelők. <https://penzugyiszakkepzes.kormany.hu/nevjegyzek-konyvviteli-szolgaltatast-vegzo> (Letöltve: 2020.11.09.)

MELLÉKLETEK

A számviteli szakma jelene és jövője – A jövő számviteli szakembere

Tisztelt Hölgem/ Uram!

Arra szeretném kérni Önt, mint számviteli szakembert, hogy szánjon 10 percet a következő anonim kérdőív kitöltésére.

Kutatásom során azt vizsgálom, hogyan látják a gyakorlati számviteli szakemberek a számviteli szakma jelenét és jövőjét Magyarországon.

Köszönöm, hogy a kérdőív kitöltésével hozzájárul a kutatás és a TDK dolgozatom sikeréhez!

A kérdőív kitöltési határideje: október 26.

Tisztelettel:

Bujtor Evelin, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának harmadéves, Pénzügy és számvitel alapszakos hallgatója.

***Kötelező**

KÉRDŐÍV

1. 1. Miért döntött úgy, hogy megszerzi a mérlegképes könyvelői képesítést?
(Egyszerre több választ is megjelölhet.) *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Úgy gondoltam, a képesítés megszerzésével könnyen el tudok majd helyezkedni.
- ☐ A családban más is dolgozik ezen a területen.
- ☐ Érdekelt maga a szakma.
- ☐ A szakma erkölcsi és társadalmi megbecsültsége miatt.
- ☐ Úgy gondoltam, ezzel a szakmával jól lehet keresni.
- ☐ Barátok/ismerősök javasolták.
- ☐ Tanárom / tanárain hatására.

2. 2/1. Jelölje be, hogy mennyire ért egyet az alábbiakban megfogalmazott állításokkal. Minden sorban csak egy választ jelöljön meg! A mérlegképes könyvelői végzettség... *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	Nem értek egyet	Egyetértek
népszerű	☐	☐
időtálló	☐	☐
korszerű	☐	☐
piacképes	☐	☐

3. 2/2. Jelölje, hogy mely állításokkal ért egyet! A mérlegképes végzettség... *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ népszerű, szívesen választják a pályaválasztás előtt állók.
- ☐ nem feltétlenül szükséges egy számviteli területen dolgozó számára.
- ☐ nem egyenrangú a közgazdász képzés során szerzett ismeretekkel.
- ☐ kiváltható több éves szakmai tapasztalattal.
- ☐ olyan képesítés, melyet szívesen ajánlanék a jövő nemzedékének.

4. 2/3. Indokolja röviden az utolsó állítással kapcsolatos választát! *

5. 3. Ha most állna pályaválasztás előtt, ismét a számviteli szakterületet választaná?
*

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ Igen

☐ Nem

6. 4. Jelölje, ha egyetért az alábbi megfogalmazott állításokkal! *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ A munkám változatos és sokoldalú.
- ☐ Annak idején nem saját elhatározásból választottam ezt a pályát.
- ☐ A munkám erkölcsileg és társadalmilag is megbecsült.
- ☐ A munkám nem nyújt számomra biztos megélhetést.
- ☐ A munkám során jó kapcsolatot alakítottam ki az ügyfeleimmel.
- ☐ A digitalizáció következtében egyre nehezebb lesz elhelyezkedni ezen a területen.
- ☐ A munkám folyamatos fejlődést igényel emberileg és szakmailag egyaránt.
- ☐ Úgy érzem, a munkám sem erkölcsileg, sem társadalmilag nincs megbecsülve.
- ☐ A munkám biztos megélhetést nyújt számomra.
- ☐ A munkám már nem tartogat új kihívásokat számomra.

7. 5. Jelölje be, hogy mennyire ért egyet az alábbiakban megfogalmazott állításokkal! Minden sorba csak egy választ jelöljön meg! A jövő számviteli szakembere... *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	Nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Inkább egyetértek	Egyetértek
analitikus gondolkodó.	☐	☐	☐	☐
rugalmas.	☐	☐	☐	☐
kreatív.	☐	☐	☐	☐
naprakész.	☐	☐	☐	☐
empatikus.	☐	☐	☐	☐
precíz.	☐	☐	☐	☐
alkalmazott.	☐	☐	☐	☐
tanácsadó.	☐	☐	☐	☐
informatikus.	☐	☐	☐	☐
ügyfél-központú.	☐	☐	☐	☐
monotonitás tűrő.	☐	☐	☐	☐
csapatjátékos.	☐	☐	☐	☐
nyitott.	☐	☐	☐	☐
önálló vállalkozó.	☐	☐	☐	☐

FÜGGELÉK

1. SZ. FÜGGELÉK

KÉRDŐÍV: A SZÁMVITELI SZAKMA JELENE ÉS JÖVŐJE – A JÖVŐ SZÁMVITELI SZAKEMBERE

A számviteli szakma jelene és jövője – A jövő számviteli szakembere

Tisztelt Hölgem/ Uram!

Arra szeretném kérni Önt, mint számviteli szakembert, hogy szánjon 10 percet a következő anonim kérdőív kitöltésére.

Kutatásom során azt vizsgálom, hogyan látják a gyakorlati számviteli szakemberek a számviteli szakma jelenét és jövőjét Magyarországon.

Köszönöm, hogy a kérdőív kitöltésével hozzájárul a kutatás és a TDK dolgozatom sikeréhez!

A kérdőív kitöltési határideje: október 26.

Tisztelettel:

Bujtor Evelin, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának harmadéves, Pénzügy és számvitel alapszakos hallgatója.

***Kötelező**

KÉRDŐÍV

1. 1. Miért döntött úgy, hogy megszerzi a mérlegképes könyvelői képesítést?
(Egyszerre több választ is megjelölhet.) *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Úgy gondoltam, a képesítés megszerzésével könnyen el tudok majd helyezkedni.
- ☐ A családban más is dolgozik ezen a területen.
- ☐ Érdekelt maga a szakma.
- ☐ A szakma erkölcsi és társadalmi megbecsültsége miatt.
- ☐ Úgy gondoltam, ezzel a szakmával jól lehet keresni.
- ☐ Barátok/ismerősök javasolták.
- ☐ Tanárom / tanárain hatására.

2. 2/1. Jelölje be, hogy mennyire ért egyet az alábbiakban megfogalmazott állításokkal. Minden sorban csak egy választ jelöljön meg! A mérlegképes könyvelői végzettség... *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	Nem értek egyet	Egyetértek
népszerű	☐	☐
időtálló	☐	☐
korszerű	☐	☐
piacképes	☐	☐

3. 2/2. Jelölje, hogy mely állításokkal ért egyet! A mérlegképes végzettség... *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ népszerű, szívesen választják a pályaválasztás előtt állók.
- ☐ nem feltétlenül szükséges egy számviteli területen dolgozó számára.
- ☐ nem egyenrangú a közgazdász képzés során szerzett ismeretekkel.
- ☐ kiváltható több éves szakmai tapasztalattal.
- ☐ olyan képesítés, melyet szívesen ajánlanék a jövő nemzedékének.

4. 2/3. Indokolja röviden az utolsó állítással kapcsolatos választát! *

5. 3. Ha most állna pályaválasztás előtt, ismét a számviteli szakterületet választaná?
*

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ Igen

☐ Nem

6. 4. Jelölje, ha egyetért az alábbi megfogalmazott állításokkal! *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ A munkám változatos és sokoldalú.
- ☐ Annak idején nem saját elhatározásból választottam ezt a pályát.
- ☐ A munkám erkölcsileg és társadalmilag is megbecsült.
- ☐ A munkám nem nyújt számomra biztos megélhetést.
- ☐ A munkám során jó kapcsolatot alakítottam ki az ügyfeleimmel.
- ☐ A digitalizáció következtében egyre nehezebb lesz elhelyezkedni ezen a területen.
- ☐ A munkám folyamatos fejlődést igényel emberileg és szakmailag egyaránt.
- ☐ Úgy érzem, a munkám sem erkölcsileg, sem társadalmilag nincs megbecsülve.
- ☐ A munkám biztos megélhetést nyújt számomra.
- ☐ A munkám már nem tartogat új kihívásokat számomra.

7. 5. Jelölje be, hogy mennyire ért egyet az alábbiakban megfogalmazott állításokkal! Minden sorba csak egy választ jelöljön meg! A jövő számviteli szakembere... *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	Nem értek egyet	Inkább nem értek egyet	Inkább egyetértek	Egyetértek
analitikus gondolkodó.	☐	☐	☐	☐
rugalmas.	☐	☐	☐	☐
kreatív.	☐	☐	☐	☐
naprakész.	☐	☐	☐	☐
empatikus.	☐	☐	☐	☐
precíz.	☐	☐	☐	☐
alkalmazott.	☐	☐	☐	☐
tanácsadó.	☐	☐	☐	☐
informatikus.	☐	☐	☐	☐
ügyfél-központú.	☐	☐	☐	☐
monotonitás tűrő.	☐	☐	☐	☐
csapatjátékos.	☐	☐	☐	☐
nyitott.	☐	☐	☐	☐
önálló vállalkozó.	☐	☐	☐	☐

8. 6. Ön szerint milyen végzettséggel / végzettségekkel kell rendelkeznie a jövő számviteli szakemberének? Többet is megjelölhet! *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ pénzügyi-számviteli ügyintéző
- ☐ mérlegképes könyvelő
- ☐ okleveles könyvvizsgáló
- ☐ adótanácsadó
- ☐ érettségi
- ☐ BSc fokozat (alap)
- ☐ MSc fokozat (mester)
- ☐ PhD fokozat (doktori)
- ☐ egyéb

9. 7. Ön szerint a jövő számviteli szakemberének mennyi gyakorlattal kell rendelkeznie ahhoz, hogy önálló számviteli tevékenységet végezhesen? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 3 évnél kevesebb
- ☐ 3-5 év
- ☐ 6-10 év
- ☐ 10 évnél több

10. 8. Kérem, ossza meg velem, ha a témához kapcsolódóan olyan fontos észrevétele, meglátása van, amelyre a kérdőív nem tért ki!

Kérdőív kitöltőjére vonatkozó adatok

11. 1. Nem: *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

☐ Férfi

☐ Nő

12. 2. Életkor: *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

☐ 30 év alatti

☐ 30-44 év

☐ 45-59 év

☐ 60-64 év

☐ 64 év feletti

13. 3/1. Milyen iskolai végzettséggel rendelkezik? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

☐ Középfokú (szakközépiskola, gimnázium, szakgimnázium)

☐ Felsőfokú (főiskola, egyetem)

14. 3/2. Milyen szakképzettséggel rendelkezik? Többet is megjelölhet! *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

☐ mérlegképes könyvelő

☐ okleveles könyvvizsgáló

☐ adótanácsadó

☐ adószakértő

☐ egyéb

15. 4. Mióta dolgozik a számviteli szakterületen? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 0-5 év
- ☐ 6-10 év
- ☐ 11-15 év
- ☐ 16-20 év
- ☐ 20 évnél régebben

16. 5. Jelenleg milyen státuszban végez számviteli tevékenységet? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ beosztott munkavállaló
- ☐ vezető munkavállaló
- ☐ saját (rész vagy teljes tulajdonú) vállalkozás vezetője, tagja
- ☐ egyéni vállalkozó
- ☐ egyéb

Köszönöm a kitöltést!

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok

NYILATKOZAT
az írásmű eredetiségéről

Alulírott BUJTOR EVELIN.....(név)

EXBTZ5.....(NEPTUN KÓD) büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy

A számviteli szakma jelene és jövője - A jövő
számviteli szakembere.....

című írásomban foglaltak saját, önálló munkám eredményei, ennek elkészítéséhez kizárólag a hivatkozott forrásokat (szakirodalom, eszközök stb.) használtam fel, írásomat a Pécsi Tudományegyetem vonatkozó szabályzatainak betartásával készítettem.

Kijelentem, hogy az elektronikus és a kinyomtatott változat megegyezik és tudomásul veszem, hogy a szerzői jogi szabályok betartását a Pécsi Tudományegyetem plágiumkereső rendszeren keresztül ellenőrizheti.

Pécs, 20 22. év április hó 23. nap

Bujtor Evelin

hallgató aláírása